

Plan 12@7:58

me | 6-12+

120 | 5-6

S E R A P H I C I
D O C T O R I S
S. B O N A V E N T U R Æ.

T R A C T A T U S ,
D E S E X A L I S
Serafim.

P. Clleff.

M E X I C I

Ex Oficina Francisci Salvago
Anno 1029.

Superiorum permisso.

ТОИЧАЯЗ

DOCTORIS

БАНЧУНДАКОВ

БАГАТДАМТ

ЗИЛАНЖАДА

жаныбек

БИСТЕР

БИСТЕР

БИСТЕР

БИСТЕР БИСТЕР БИСТЕР

БИСТЕР

БИСТЕР БИСТЕР

SERAPHICI DO-
CTORIS
S. BONAVENTVRAE
TRACTATVS
DE SEX ALIS
Seraphim.

PROLOGVS.

A occasione Sa Prou.
pienti, & adde 9
tur et Sapien-
tia: ait Sap. Cū
igitur ex leui
sæpe occasione: sapiens materia
sumat altioris Sapientiae, qui etiā
12 ple-

4
plerunque per alterius stultitiam
sit eruditior praesens scriptum po-
test nobis & nondum in officio
regiminis ad plenam exercitatis,
ad perfectam discretionem boni
& mali aliqualem dare occasio-
nem ulterius cogitandi, & ex
defectibus, quos hic considerat,
diligentius requirendi altiora,
sive utiliora, & etiam plura quam
hic ponantur necessaria religio-
so ad regimen subditorum; quia
legimus aliquando Sapientes,
etiam ex naturali quadam bru-
tarum animalium solertia, sum-
plisse considerationis industriam
ad aliquid artificiales peritas
excogitandas.

QVOD

QVOD INCIPIENTES
propter multa magistro in-
digent. Cap. I.

Hec tibi scribo, ut i. Ti-
scias, quomodo mot. 3.
oporteat te in do-
mo Domini con-
uersari, quæ est Ecclesia Dei
vivi. Paulus discipulo suo Ti-
motheo, quem præfecerat Ec-
clesię Ephesi Episcopum, scri-
bit duab' epistolis dicēs, quo-
modo conuersari debeat in of-
ficio regiminis commissi, ut
qui iam ab eo didicerat sancte
vitare per se, sciret etiam, qua-
liter deberet & alijs vtiliter,
& meritorie præesse. Magna

A 3 enim

6

enim differentia est inter scire
humiliter subesse , & pacifice
coesse , & utiliter praesesse . Ber-

Ser. 23 nar . Multos cernis sub magi-
super sterio quiete viuere , quos si iu-
Cant. go absoluas , videbis non pos-
se quicuscunq; nec à qualibet re
innoxios se seruare . Rursum
quosdam inuenies , cum omni-
bus (quantum in se est) pacifi-
cē viuere , minimē quidē egen-
tes magistro , nec tamen idoneos
magisterio . Quādā siqui-
dem , bona mediocritate con-
tentī sunt , sicut eis mensuram
gratię partitus est De° . Socia-
liter enim inter fratres sciunt
& pacifice viuere , supra fra-
tres vero positi , non solum in-
utilis

inutiliter præsunt, sed et insipienter præsunt, & nequiter, utrisque ergo prioribus meliores existunt, qui superiores esse sciunt. Vnde nō Exod. passim quenlibet de populo 18. docetur Moses ceteris p̄taxi- cere, sed eligere ex omni populo viros gnatos, & idoneos, qui iudicent populum omni tempore.

2. Qui enim suscipit officiū ut alios bonos faciat, oportet ut hanc bonitatis disciplinā prius in se studiose exercendo didicerit, & ex frequenti uſu in habitum verterit. Vnde Dominus prius iegitur fecisse, quæ post erat verbo docturis:

8

iuxta illud Act. i. cœpit Iesus
facere, & docere. Incipientes
indigent magistro, ut docean-
tur quæ ignorant scilicet, salu-
ti sue, & profectui necessaria &
utilia, quid vitare debeant,
quid sapere, quid facere, quid
sperare, quid timere, & inter-
minus vel magis bona, vel ma-
la discernere, dicente Paulo.

Heb. 5.

Indigitis ut vos doceamini,
qua sunt elementa exordij fer-
monum Dei. Item, ut exercea-
tur in operibus virtutum, quia
non sufficit scire bonum, nisi
etiam opere exerceatur, sicut
qui audit medicinæ scienciam,
& postea practicando exercet
eam, quia exercitium operis

ple-

9

pleniū in primis menti cuiuslibet disciplinæ peritiam, quā solus auditus. Et quia imperfecti segniter se in virtutum studijs exercere solent, expedīt, ut ab alio ad hoc aliquando compellantur.

3. Ideo magistri solent discipulos suos (quos perfectos cupunt fieri) in diversis virtutum exercitijs occupare modo in operibus humilitatis, modo fraternæ charitatis, modo sobrietatis, modo deuotio-
nis, modo patientiæ, castitatis, taciturnitatis, obedientiæ & aliarum virtutum, ut & ipse virtutes sic exerceantur & visentur, & vitia his contraria

A 5 expug

110

expugnētur: quia quanto magis virtus proficit, tanto plus vitium oppositū debilitatur,
Ephes. teste Apostolo, qui ait educate illos in disciplina, &c. Item ut custodiantur, ne aut in peccatum labantur, aut minus discretè in virtutum operibus exerceantur. Teneræ enim mentes, & a peccati affectu nondū plenè deterræ, sæpè magis timore humano quam diuino à voragine peccati detinentur. Ideo talibus expedit, superiорum magisterio subjici, per quos a periculis retrahantur, sicut parvuli à matre comminante ab aquæ mersione, & luporum morsibus, defenduntur.

Nam

Nam ait Sapiens. Prou. 2. Ser-
uabit te, ut eruaris de via ma-
la, & ab hominibus qui per-
uersa loquuntur. Item, ut corri-
gantur, quia peccatum trahit
semper ad deteriorius, sicut vna
febris praebet saepè incentiuū
alteri grauiori, & vulnus ali-
qnando generat fistulam, nisi
medicorum precaueatur soler-
tia. Ita, qui labitur in culpam,
difficulter per se corrigitur,
nisi fortioris auxilio fulciatur.
Propter hoc enim vult Deus
minoribus maiores praesesse, ut
si ceciderint in peccatum, vel
in aliquo negligentes fuerint
& inculti, per eorum admoni-
tiones, correptiones, coertio-

nes

12

nes, & castigationes emendentur, quia si arbitrio suo relinquuntur, forte nec reatum suum agnoscerent, vel corporantes diutius in cœno voluntarentur, vel profundius mergentur, iuxta illud Iudee . Hos quidē arguite iudicatos, &c. Necesse ergo est, eos magistro humiliter esse subditos, quia nisi quis medico obedienter obtemperarit, non poterit ab infirmitate sanari. Infirmitates in homine, sunt passiones vitiorum, dicente Luc. Dedit illis virtutem, & potestatem super omnia dæmonia, &

vt languores curarent.

Luce.

9:

QVI

43

QUI SVNT QUI M^A-
gistro non indigent.

Cap. II.

QVI autē pro se ma-
gistro non indigēt,
debent ita esse sciē-
tia illuminati, quod
nihil errent in his, quæ scire
necessariō eos oportet, & qui
decipi non possint ab hominē
vel a proprio sensu sub specie
boni, donum discretionis spi-
rituum diuinitus adepti: iuxta
illud. Vbiq[ue], & in omnibus Phili.
institutus sum. Debent etiam 4°
feruore deuotionis ita esse re-
pulti, q[uo]d sine alterius im-
pulsu nouerint seipso ad om-

BC

14

ne virtutis exercitium fideliter extendere, prout semper fuerit optimū: teite Paulo, qui
Philip. ait. Quā retro sunt oblitus ad
3.. ea quā priora sunt, extendens
me ipsum, &c. Debent quoq;
amore bonis sic esse affecti, vt
quasi naturaliter omne malū
horreant, & omne scandalum
studiosē declinent: & sine of-
fensa quietē cum omnibus cō-
uercentur. Sine offensione (in-
1. Cor. quit Apostolus) estote Iudeis
10. & gentibus.

2. Debent etiam ita esse hu-
miles in omnibus, vt nec de
bonis habitis extollantur, nec
malis omnino catere præsu-
mant: vt omnes excessus cogi-

tatio-

tationis, locutionis, & omis-
sionis in se subtiliter diiudi-
cent, & districtè castigando
entendent. Et in his omnibus
simi ita stabiles, quod nec leui-
tate, nec distractione aliqua,
nec difficultate, vel metu à sta-
tu suo valeant immutari. Vn-
de Apostol. ait: Quis nos sepa-
rabit a Charitate Christi? &c. Rōm.
Quia verò tales difficile est ^{8.}
reperiri, idcō paucis conue-
nit viuere absque obedientiæ
iugo. Ideo, & qui alijs præsunt
vniuersitatem, & cautius agant, ne
cessēt habent alijs subesse, a
quibus regatur, vsque ad sum-
mum omnium Pentificem, qui
vice Christi caput est totius
Ecclesie.

Ecclesiae militantis.

3. Qui ergo alijs præfessa
debent, vulter oportet eos
varijs esse præditos virtutibus
& alias habere ad se, quibus
icreprehensibiliter viuant ad
suos superiores, quibus humi-
liter eis in quibus debet, obe-
diant, & alias ad subditos, qui
bus eos meritoriè regant, &
ad meliora promobeat. Licet
autem omnes virtutes emine-
ter habere debeat, qui ex offi-
cio habet omnes virtutes do-
cere, tamen quia numerus se-
parij est primus perfectus nu-
merus sui generis perfectio-
nis, constans ex suis partibus
aliquoties, ideo bonus anima-
rum

rum rector (maxime religio-
 sus) inter cæteras, debet singu-
 laribus virtutibus præfulgere
 sicut Isaias scribit 6. cap. di-
 cens. Seraphim, quæ sunt præ-
 eminentiora, cœlestium spiri-
 tuum agmina, sex alis ornata.
 Et fortasse ideò in tali simili-
 tudine sanctissimo Patri no-
 stro Francisco in illa gloria
 visione Dominus apparuit,
 quādo eum passionis suæ itig-
 matibus insignuit, ut ostende-
 ret, sic alatos spiritualiter esse
 debere, qui eius familiæ utili-
 ter præesse deberent. Sic &
 quatuor animalia singula, ut

dicitur in Apocal. habe- *Apoc.*
 bant alas senas. 4.

B QVOD

18
Q V O D P R I M A A L M
prælatorum, esse debet zclus.
Iustitiae. Cap. III.

P R I M A ala Recto.
ris animarū est zelus
Iustitiae, qua non po-
test aliquid iniustū,
sine cordis murmure, in se &
in alijs sustinere. Tantū enim
quisque bonus estimādus est,
quanto plus, & purius odit
Qua- malum. Quantum enim res-
tuor ge diligitur, tantum de eius de-
nera ho structione doletur. Vnde no-
minum tandem quod sunt quatuor
bonorū hominum genera in religio-
seligio ne, vel in Ecclesia, quos bonos
forum dicere solem⁹, Primi sunt, qui
malum

malum non faciunt, nec tamē
in bonis operibus se studiose
exercent, ut qui quietē, & pa-
cificē cum alijs viuunt, nullū
offendentes, nec prauo opere
scandalizantes, ut habetur in
1. Reg. cap. 25. Homines isti sa-
tis boni fuerunt, & non mole-
sti, &c. Nam & in vsu habem⁹,
tales dicere bonos esse, qui
mites sunt moribus, & socia-
liter se cum omnibus haben-
tes, licet alias quoad virtutū
exercitia, aliquatenus defides
videantur. Pueri etiam bapti-
zati, eodem modo boni iudi-
cantur. Secūdi sunt meliores,
qui mala nulla faciunt, insu-
per bonis operibus se frequen-

ter exercent, in sobrietate, ca-
stitate, humilitate, dilectione
proximi, & orationis instan-
tia, & similibus que intelligunt
esse bona. Sed hoc habent pro-
prium, quod sicut nihil negli-
gunt ex his, quae possunt, &
sciunt, ita etiam videtur eis
sufficere bonum, quod faciunt,
nec ad ampliora, & perfectio-
ra sanætatis desideria inca-
leſcunt. Sufficit eis tantum vi-
gilare, tantum orare, tantum
pro Deo dare, vel ieiunare,
vel laborare, & huiusmodi: &
his contenti quiescunt, altio-
ra alijs relinquentes: vnde Ec-
Cap. 3. cles. dicit: Deprehendi nihil
esse melius quam lætari homi-
nem

nem in opere suo, & hanc esse
partem illius . Tertij sunt ad-
huc his meliores , qui malum
detestātur & fugiunt, & bona
quæ posseunt studiosè exercēt,
& cum omnia ficerint, quæ va-
lent, parùm se fecisse reputāt,
respectu eorū quæ desiderāt,
scientes, quod corporalis exer-
citatio ad modicum utilis ab
Apostolo perhibetur. Et ideo *1. Tim.*
virtutes mentales, & internæ
deuotionis saporem, & Dei fa-
miliarem notitiam, & amoris
eius experientiam suspirando
desiderant, nihil se esse, vel ha-
bere iudicantes; nec aliquam
consolationem de tempora-
libus, vel spiritualibus recipiē

4.

Bz tes

tes, quandiu pro voto prædi-
ctis virtutum exercitijs, & de-
votionis dulcedine non fruui-
tur; nec tamen contra aliorum
vitia, & peccatorum pericula.
Zelo feruoris inflammantur,
cupientes omnes esse bonos,
& beatos, sed ubi hoc non in-
veniunt, nullo doloris vulnera
fauciantur, sibimet intenti &
Deo. Tales ad aliorum regi-
men vocati, minus in hac par-
te sunt idonei, quia propriæ
quieti curam illorum postpo-
nunt. Iuxta illud Iudic. 9. cap.
Nūquid possum deserere dul-
cedinem meam, fructusq; sua-
uissimos, & ire ut inter cætera
ligna promouear? Quarti
sunt

Sunt optimi, qui cum priorib^o
bonis innocentiae, & virtutum
Zelo iustitiae, & animarum c^a
lent, qui non recipiunt conso-
lationem de propriæ salutis
profectibus, nisi alios secum
trahant ad Deum: exéplo Do-
mini, qui cum in se plenū sem-
per haberet gaudium, non cō
tentus gloriam solus habere,
exiuit assumpta forma serui,
multos filios in gloriam secū
adducere opere, & doctrina.

2. Zelus enim Iustitie, quasi
coccus bis tinctus duplici cha-
ritatis colore rutilat, amoris
nempe Dei, & proximi. Amor
Dei non tātum desiderat eius
dulcedine frui, & ei adhærere,

sed etiam diligit eius beneplā
citum impleri, eius cultū am-
pliati, & honorem sublimari:
vult enim eum ab omnib⁹ ag-
noscī, ab omnibus amari, ab
omnib⁹ ei seruiri, & super om-
nia honorari. Amor proxini
desiderat non tātum eius cor-
poralē, & temporalē prospe-
ritatē, sed magis eius æternā
salutē. Vbi ergo charitas ista
perfectior, ibi fernētius desi-
derium ista promouēdi, & in-
stantius studiū, & purius gau-
dium vbi hæc inuenit. Chari-
tas enim (teste Paulo) nō quæ

Cor. rit quæ sua sunt, sed quæ Dei
13. sunt: Quātū verō diligis Deū,
& quæ Dei sunt purius deside-
ras,

ras , tantum doles de offensa
Dei, vbi vides eum non agnos-
ci, & ideo inhonorari , vbi vi-
des eum non amari, & ei non
obediri, & eius cultū destrui,
& aduersarios multiplicari, &
lætificari. Et quantum diligis
salutem proximi, tantum affi-
geris de perditione eius, & no-
cumento profectus eius. Et li-
cer hæc charitas requiratur in
omnibus amicis Dei, maxime
tamen in Vicarijs Dei, qui se-
cundum cor Dei moueri de-
bent amore iustitiae , & odio
iniquitatis, iuxta illud P[ro]f[ess]am-
iæ. Dilexisti Iustitiam, &c. Iu-
stitia potest hic dici , obser-
uantia omnium quæ saluti, vel

Ps. 44

profectui animarum necessaria sunt.

3. Horum quædam procedunt a lege æterna, ut puræ virtutes, humilitas, castitas, charitas, misericordia, & similes, sine quibus nullus quocunque tempore poterit saluari, ad quæ etiam præcepta Dei in veteri, ac noua lege maxime ordinantur. Sicut Dominus dicit ad dilectionem Dei, & proximi totam legem, & Prophætas spectare, iuxta illud Matt.

22. In his duobus mandatis, &c. Quædam procedunt ab humana vice Dei institutione, ut quæ per Ecclesiam pro cōmuni utilitate canonicè sunt

præ-

præcepta (sicut ritus Sacramē
torum, & aliorum ad iuris po
sitiui præcepta pertinentiū)
iuxta canonum statuta, ab om
nibus obseruentur, ita, ut qui
libet obseruet illa, quæ conue
niunt suo statui, & communi
ter omnibus imperata, laicis,
vel Clericis. Quædam ex voto
proprio conueniunt, vt ea ad
quæ nemo cogitur. Sed qui ea
sponte voverit, iam velut ex
præcepto Dei compellitur ob
seruare, vt continentia religio
sorum, & obedientia, & abdi
catio proprij in monasterio,
& alia quæ per regulam, vel cu
iusque ordinis definitiones,
ei⁹ professoribus imponūtur.

Vnde

Vnde dicitur in Deut. 23. Cū votum voveris Domino, non tardabis reddere, quia requiri-
ret illud Deus : & si moratus fueris, reputabitur tibi in pec-
catū: si nolueris polliceri, abs-
que peccato eris. Quod autē
semel egressum est de labijs
tuis, obseruabis & facies, sicut
promisisti Dño Deo tuo, & pro-
pria volūtate & ore tuo loqui-
tus es. Quædam procedunt ex
quadam habilitatione profe-
ctus spiritualis, quamvis alias
non forēt necessaria saluti, vt
omnis disciplina Diuini offi-
cij, & singulorum officiorū in
religione, & officiorum, & tē-
porum in silentio, vi&u, & ha-
bitu

bitu, labore, vigilijs, & cæteris
spiritualibus disciplinis, in
quibus singularum obseruan-
tiæ variantur, sicut cuique vi-
sum fuerit expedire.

4. Quamvis autē in his nō
tanta vis salutis existat, quasi
sine his non sit salus, tamen
transgressio corum deformat
religionis decorem, & profe-
ctum spiritualē, & aliorū cdi-
ficationem solet impedire. Si
cut enim amor Iustitiae studio
se ista in se, & in alijs promo-
uet, & congaudet, ubi videt
ista sollicitè obseruari, ita è cō-
trario dolet, & vritur, & accé-
ditur pro transgressione illorū Psalm.
cum Psal. qui ait: Nonne qui 183
oderunt

30

oderunt te, &c. Quodaniverò intimo sapore discernit, vt magis doleat de grauioribus transgressionibus, & de leuiorib^z min^z. Sapiens enim quasi que res ponderat prout sunt, tam bonas quam malas. Insipiens autē quandoque magna pro paruis reputat, & leuia quasi maxima ponderat, trahē festucam iudicat, liquando culicē, deglutiendo Camelum. Decimatis mentam, & rutam, & relinquitis quæ gratiora sunt (ait Saluat.) Tales Zelo proprio feruntur, & non spiritu Dei in hac parte aguntur. Sicut quidā pro vna inclinatio ne in choro neglecta, plus ac-

Luca.
ii.

gen-

ceduntur puniendo, quā pro-
longa detractione de alio re-
ligioso excitata. Grauius in-
dignantur pro versiculo, & ru-
bricula neglecta, quā pro mag-
na perturbatione cuni scanda-
lo procurata.

5. Principaliter igitur ca-
uenda, & dolēda est transgres-
sio Præceptorum Dei, deinde
inuiolabiliū præceptorū San-
ctæ Ecclesiæ, deinde illorum
quæ sibi voto voluntario sibi
met quisque fecit necessaria,
ut regula, res obseruantia, ma-
xime quæ sub præcepto sunt
statuta. Deinde omnia scanda-
la specie mali quācunque ha-
bētia, nempe avaritia, super-
bie.

32

bię, inuidię, castrimargię, iracundię, suspectę familiaritatis, inobedientię, & similiūm vitiorū, quę odorem famę religiosorū, quo alij fideles debent ab eis edificari, & ab eis discere quid cauere debeant & facere, sicut faciūt, ut magis per eos inficiantur scanda lo, quam reficiantur virtutis exemplo, dicente Apost. Nomen Dei per vos blasphematur inter gentes. Facilius autē grauius peccatū occultū curatur, quam tale scādalū: quia illud per secretam potest sanari pœnitentiā, scandalum autem vix auellitur à cordibus omnium, ad quos forte peruenit.

Ad Ro.

2.

nit. Deinde cāuenda est per-
turbatio studij deuotionis, ex
qua fulcitur omnis vera reli-
gio, & omne virtutis exercitiū
impinguatur. Arida est omnis
religio, quæ non oleo isto sagi-
natur. Instabilis est bonorum
operum structura, quæ deuotę
orationis frequentia nō cōpa-
ginatur, sicut paries lapidum
sine cāmēto. In omni religio-
ne vbi deuotionis feruor te-
puerit, etiam aliarum virtutū
machina incipit deficere, &
propinquare ruinę. Lampades
fatuarum Virginum sine oleo
extinguuntur, vt ait Mat. c. 25.
Deinde cauēda est néligētia
exterioris disciplinæ, quę pro-

C decc.

34

decore religionis, & habilita-
tionis profectus spiritualis sta-
tuta eit, cuius desertio signū
est neglecta conscientiæ, & in-
terioris leuitatis. Talis autē
disciplinæ obseruātia non ita
mandatur, quasi aliter non li-
ceat viuere, sed quia sic magis
cōuenit propter honestatīs cō-
formitatem, & vniiformenī fra-
trum conuersationē, ne pro li-
bito quisque viuat, & faciat,
vnde fortè alijs turbētur. In ta-
libus autem obseruantij, que
in se indifferētes sunt, sed pro-
pter aliud statutæ, vt dictum
est, maior est habenda diligen-
tia, vt benè seruentur, quā scru-
pulosē timendum, si ex aliqua

Nota

sur-

surreptione quandoque trāf-
grediantur; nisi forte consuetu-
do generaret deformitatē; &
dissimulatio negligētiam nu-
triret, tunc propter aliud ma-
lum consequens præcauendū,
Zelus disciplinæ dormire non
debet.

6. Verus igitur iustitiae Ze-
lator primò cauet, ne malum
aliquo modo faciat, vel do-
ceat. Secundo ne licentiet, vel
concedat quacumque impor-
tunitate seu circumuentione
mollitus. Tertio ne faueat, vel
diligat fieri, etiā si eo irrequi-
sito fiat, vel absente. Quarto
ne dissimulet, & taceat quasi
nesciens, cum ad eū pertineat

36

arguere, & ostendere quantū
malum sit, & deterrere, ne vltē
rius audeat similia attentare.

Quinto ne inultum esse patia-
tur, quia aliquod bonū parit
peccati cattigatio , scilicet
quod ipse qui fecit, prohibe-
tur vltra peccare: dicēte Dño.

Ioan. 5 Iā noli peccare, ne deteri⁹ ti-
bi aliquid contingat. Itē, quia
purgatur à peccato, ne à Deo

Prou. 23. postea durius puniatur: ait e-
nim scriptura. Tu virga percu-
ties illum, & animum illius de
inferno liberabis. Itē quia per
hoc alij erudiūtur, vt caueant
similia perpetrare, iuxta illud

Prou. 19. Pestilente flagellato, sapiētior
erit pāpuulus, id est, tenellus,
&

& nouus cautior esse discet.
 Item ipse Prælatus Vicarius
 superni iudicis liberat animā
 suam a peccato negligētiꝝ, of
 ficiū suū sic implēdo. Quod
 quia Heli sacerdos non fecit,
 mortis sententiam cum filijs
 peccantibus excepit: ut habe-
 tur i. Reg. 4.

7. In hoc enim differūt lau-
 dabiles religiones, & iam di-
 lapsæ, non quod nullus peccās
 in laudabilibꝝ reperiatur, sed
 quod nullus impunè peccare
 finatur, & peccandi aditus stu-
 diosé præcludantur: & incor-
 rigibiles, & alios inficiētes eli-
 minentur, & boni soueantur,
 & diligentur, ut perseuerent,

& ita melius semper proficiat.
Nam cum in coniunctu Angelorum ante confirmationem, &
ordine Apostolorum sub magis-
te里o Christi reperta sit praui-
tas, quis ordo bonorum in ter-
ra audeat sibi arrogare hanc
prærrogatiuā, quod peccatum
in eo nō sit? quia, & si plurimi
per Dei gratiam immunes ibi
fuerint, sed non omnes. Vos

Ioann. mundi estis, sed nō omnes: ait

13

Dñs. Bonis enim quandiu sunt
hic in statu merendi, expedit
aliquos malos secum habere,
qui eis sint maioris occasio
meriti, quibus cōpatiantur in
malis suis, contra quos Zelus
corum in ardescat, quos corri-

ges

gere laborent, quibus similes
fieri pertimescant, qui eis sint
tentationis materia, à quibus
etiam persecutio[n]es sustineāt, &
ex quorum consideratione cō
fusi humiliantur, quia tales nō
sunt: admoneantur gratiarum
actionis ei, qui custodit eos,
ne tales efficiantur. Si autem
deessent bonis prædictarū vir
tutum occasio[n]es, merita ip
orum tanto fierent etiam mi
no: a dicēte Paulo. Quæ enim *Gal. 6.*
seminauerit homin[u]s, hæc & me
tet. Nec tamen diligendi sunt
mali, seu fouendi, sed toleran
di: maxime quorum occulta
sunt mala, & alios nō inficiūt,
& est spes de correptione ipso

40

rum. Vbi verò ista defecerint,
ibi sine graui detriméto susti-
neri non possunt: & ideo elimi-
nandi sunt, ne putetur eorum
prauitas bonis placere . Inter-
rim etiam dum tolerātur, pu-
niendi sunt stimulis admoni-
tionum, correctionum, confu-
sionum, & castigationum, vn-
gendi etiam fomentis exhorta-
tionum, consolationū , ora-
tionū, & promissionum, si for-
té conualescant de infirmita-
te, & fortes fiant . Præcludēdā
est eis via peccandi , & tenta-
tionis aditus obstruēdi, quod
etiam bonis expedit, ne opor-
tunitas malifaciat eos dete-
riores.

Præ

8. Prælatus enim Vicarius
Dei, cui data est potestas a Do-
mino super familiam suam, &
cui debent subditi ea de cau-
sa vice Dñi obedire, si non cor-
rigit delinquentes, si permit-
tit sub se vitia crescere, & con-
suetudines malas oriri, & iam
exortas roborari, & dillatari, si
videt regulares obseruantias
dilabi, & trāsgressiones multi-
plicari, & pro posse nō obuiat
tām presentibus malis, quam
imminentibus, triplicem Deo
reddet rationem. Primò pro
sua negligentia, quando non
fecit ad quod officio teneba-
tur: nam ait, Cum essetis mini-
stri regni illius, non recte iudi-

Notēt
Præla-
ti, & ti-
mcāt.
sap. 6.

42

cattis, nec custodistis legē iū-
stitiæ, neque secundum volun-
tatem eius ambulauit. Horré-
dè, & citò apparebit vobis,
quoniā iudicinā duriſimū
his qui præſunt, fiet, &c. Secū-
dò, quod omnia peccata sub-
ditorum, quæ poterat, & de-
buerat correxiſſe & præcauiſſ-
e, amputantur ei: vnde dicit
Ezech. 33. Si non fuerit locut⁹,
vt custodiat ſe impi⁹ à ſua via,
ipſe in impietate ſua morie-
tur, ſanguinem autem eius de
manu tua requirā. Tertiō pro
abuſione honoris, & potesta-
tis ſibi coliatæ, quam ad pro-
priam gloriam & cōmodum
retorſit, & non ad quod data
est

Nota

est ei. Tollite ab eo talentum
 (ait Christus,) & inutilem ser
 um cucite in tenebras ^{Mate.}
^{25.} exte-
 riores, ibi erit fletus & stridor
 dentium. Oitendat ergo bon^o
 zelator, quātum diligit Deū,
 in eo quod beneplacitū eius
 in se, & in alijs p̄moueat,
 nec ab hoc zelo mollescat per
 delidiam, nec iabore lassetur,
 nec consilijs fle&tatur, nec astu
 tijs circumueniatur, nec ami
 citia, nec blandimentis deli
 niatur, nec minis terreatur,
 nec per diuturnæ prauæ con
 suetudinis præscriptionē des
 peret, quin suum officium
 exequantur.

44

QVOD SECUNDĀ ALA

Prælatorum est pietas.

Cap. IIII.

Ecunda ala huius Ecclesiastici Seraphim est pietas siue fraterna compassio; ut sicut eum charitas Dei ad zelum iustitiae inflamat, ita fraterna dilectio ad pietatem informet. Nam et si vitijs debetur virga seriens, infirmanti tamen necessarius est baculus sustentans: dicente Propheta. Virga tua, & baculus tuus, &c. In virga veniam ad vos, an in charitate, & spiritu mansuetudinis? Sic, & ille Samaritanus vulneribus illius semi-

Pſ. 22.

I. Cor.

4.

seminiui relieti, infudit vinū
zeli feruentis, & oleum pietā-
tis mitigantis.

3. Alia est autem infirmitas
corporis, alia mētis, & vtraq;
indiget compassione. Infirmit-
tas corporis triplex est. Primi-
sunt infirmi decumbentes in
lectulis, vel in acutis, vel in a-
lijs infirmitatibus grauibus la-
borantes. Alij sunt infirmi per
domicilium, vel etiam per ter-
rain quandoque de ambulan-
tes, & tamē sēpe grauibus do-
loribus afflīti, calculosi, infi-
stulati, ponderosi, & similes.
Tertij dererminatam infirmit-
atem non habentes, sed tamē
corpo debiles, & viribus ex-
hausti,

*Infir-
morū,
in cor-
pore
triplex
differe-
tia.*

46.

hausti, ut senes, & laboribus
confecti, vel naturali infirmi-
tate depresso; sed quandoque
accidentali languore ad tem-
pus attriti.

3. His est triplici pietate:
subueniēdū, scilicet remedijs
medicinalibus, si congrue po-
test fieri. Item relaxatione ri-
goris, in victu, vestitu, vigilijs,
& huiusmodi. Item exēptione
laboris in officijs, seruitijs, dis-
cursibus, & huiusmodi, prout
cuiusque necessitas exquirat.
Ita quod primis de primo, se-
cundis de secundo, tertijs de
tertio, iuxta singulorum indi-
gētiā specialius succurratur.

Nota

4. Omnis humanitas cit im-
firmis.

firmis & debilibus exhibenda procul-
 quia flagellati sunt a Dño: si su randis
 per hoc ab hominibus tribu- infir-
 lantur, ipsa eorum miseria clā mis.
 mat ad patré misericordiarū
 contra illos, qui eos tribulat,
 conquerendo, dicente David. *Tf. 68.*
 Quoniā quē tu percussisti, per
 secuti sunt: & super dolorē vul-
 nerū meorū addiderūt, &c. In
 firmus enim, qui afflictus ibi-
 met subuenire nō valet, eo ip-
 so amplius tribulatur, quia ab
 his, a quibus deberet, non con-
 solatur; nō a labore reteuatur,
 non subuenitur indigenti, nec
 habet sibi compatientem, iax *Ibid.*
 ta illud Propheticum. In cons-
 pectu tuo sunt omnes, qui tri-
 bulant

48.

bulant me . Improprium ex-
pectauit cor meum , & miseriā
Et sustinui qui simul contrista-
retur , & non fuit ; & qui conso-
laretur , & non inueni . Et dede-
runt in escam meam fel expro-
bationis : & in siti mea potaue-
runt me aceto obiurgationis :
fiant ergo eis , quæ sequuntur ,
&c. Bonus autem Prelatus ag-
noscit se fratrum suorum pa-
trem , non dominū : & exhibit
se eis medicum , non tyrannū ;
nec reputat eos ut iumenta sua ,
vel seruos emptionis , sed ut
filios hereditatis supernæ con-
foites : & facit eis , sicut vellet
sibi fieri , si similiter indigeret .
Sed fortes , & sani non sentiūt
quod

quod sentit eger, ideo nesciūt
eis compati; scient autem po-
stea cum dolebunt.

5. Quod si obijciant, quia
sæpe fingunt se quidam debi-
liores, quam sint, nūquid prop-
ter hoc omnes sunt hypocritæ
iudicandi? cum e contrario pro-
paucis iustis, ut habetur in Ge-
nes. multis malis Dñs voluerit *Gē. 18.*
pepercisse. Triplici autem ra- *Ob tri-*
plicem
subsidio pietatis, quam sani & *rōem*
robusti. Primo propter susten- *i. firmi*
rationem vitæ, quia se ipsos *sunt dī*
non valent procurare; si tunc *gni sub*
etiam ab alijs non procuran *sidio&*
coguntur deficere, & non miseri-
possunt subsistere, iuxta illud dia.

D Reg.

1. Reg. Reg. Ne penitus pereat, qui
14. abiectus est. Secundo propter
restorationem sanitatis, & vi-
riūn, quas in infirmitate per-
diderūt. Cū enim sanus, & for-
tis solus indigeat sustentamē-
to, ut quod habet conseruet,
eget, & debilis indiget dupli-
ci refectione, ne pereat, & per-
dat quod adhuc habet; & repa-
ret, quod amisit: dicente Dño.

Lu. 19. Ab eo qui non habet, etiam
quod videtur habere, aufer-
tur. Tertio propter consolatio-
nis reuelamen, quia cū sic mul-
tipliciter affligantur, solatium
est eis, cum vidēt alios, sibi cō-
pati; & ad reparatiōnis suae stu-
dium fideliter cooperari: & di-
cunt.

cunt cum Saul, Benedicti vos
a Dño quia doluistis vicē meā I. Reg.

6. Sed dicunt aliqui , Illis 23.
debilib⁹ digne subuenitur, de
quibus est spes conualeſcētię:
in illis vero de quibus non pre-
ſumitur, quod aliquando con-
ualeſcant, inutiliter consumū-
tur expensæ. Hoc recte dicere
tur, si non propter meritū cha-
ritatis, sed propter retributio-
nem humanæ utilitatis, debe-
ret infirmis misericordia exhi-
beri. Qui autem propter hoc
infirmo subuenit, ut cum sana-
tus fuerit, benefactū illud se r-
uando retribuat, merito cha-
ritatis sc̄ priuat. Vbi enim ma-
ior miseria, ibi clarior miseri-

D2. cordia

52

cordia apparet & purior charitas. Expedit ergo Prælatum quandoque experiri infirmitates ceterorum, ut discat compati iuxta illud. Nō habemus Hcb. 4 Pontificem, qui non possit compati infirmitarib^o nostris, &c.

7. Infirorum mēte etiam sunt tria genera. Primi qui ex deuotionis defectu, vel intentionis impulsu, proni sunt ad scandala & peccata, ex facilitate occasione vacillātes, & ad lapsū proclives, ut ait Apos. Inter I. Cor. vos multi infirni & imbeciles, &c. Secūdi, qui licet bonę voluntatis sint & deuoti, tamen ex leui correptione, vel inuestigata obiurgatione effecti pusilli

lani

Ianimes, aut coincidunt in quā
dam desperationis diffidētiā,
aut prorūmpunt in grauem cō
motionis impatientiam, vnde
postmodum dolent, & ceteri
quādoq; turbātū, vnde Paul. Rō. 15.
dicit. Debenius nos firmiores
imbecillitates, &c. Tertij sunt
omnes generaliter imperfecti
qui in diuersis virtutū studijs
ſæpe vacillant, & varijs pulſio
num febribus sentiunt ſe inter
dum (etiam reluctantēs) pulſa
ri, modo elationis, modo acce
diæ, & inuidiæ, cōcupiſcentiæ,
gulæ, & aliorum vitiorum tam
carnalium, quam ſpiritualiū;
qui dicere debent cum Psalm.
Miferere mei Domine; quoniā Ps. 6

94

infirmus sum, &c.

8. Remedia his infirmitati
bus adhibenda sunt, vt subtra
hatur eis occasio scandali, op-
portunitas peccādi, ne videāt
vnde infirmentur, vel audiant;

& ne sāpe permittantur extra
Ge. 34, domum vagari. Dina enim, vt
ait scriptura, egressa domum
corrupta est: & per exhortatio-
nes crebras exemplis patiētię
confortentur; & à duris incre-
pationibus, donec cōualescat

Nota de infirmitate, parcatur eis, &
alijs offensis, quibus perturbé-
tur: vnde Apost. dicit. Patres,

Colo. 3. nolite ad indignationem pro-
uocare filios vestros, vt non pu-
filo animo fiāt. Qui enim am-
plius

plius cōmonet satis per se cō-
motum, quasi prouocat contra
se canem latrantē, vt mordeat
eum. Item vt equanimitate mo-
res, & imperfectiones eorum
supportentur, nā dicit sapiēs.
Non omnes omnia possunt. Si
enī autem rudibus & min⁹ pe-
ritis solēt doctores eorum im-
periti & ignoscere, cum minus
recte sentiant; ita & virtuosi
benigne supportant aliorum
defectus, scientes, quod non
omnes possunt equaliter esse
perfecti; & quasi parvulis &
teneris in Christo grauiora,
quā valeant portare, onera nō
imponunt; nec ab eis exigunt
ea, quæ vires ipsorum excedūt

Ec.17.

56

E. 33. Hinc in Gen. Nost i quod paruulos habeam teneros, & oves fœtas mecum, quas si plus in ambulando fecero laborare, morientur vna die cuncti greges. Hoc est: Qui paruulos imperfectos, & aliquam bonam habentes voluntatem, quasi fœtus in utero, plus urgent in exercitio virtutis, quam secundum gratiam, quam acceperunt, et iam illud quod iam habent, supra vires agitando extinguent in

1. Tim. eis: quod præuidens Paul. ait:

2. facti sumus paruoli in medio vestrum, tanquam si nutrix foueat filios suos quod ita humiliter, & pie blanditus sum vobis, co descendens vestrae teneritudi-

ni,

ni, & imperfectioni. Quod cō
 tra de duris & non compassi-
 uis pastoribus cōqueritur Dñs *Ezee.*
 dicens. Quod infirmū fuit, nō ³⁴
 consolidatis; & quod egrotū,
 non sanastis; & quod fractum,
 nō alligastis; & quod perierat,
 non quæfitis. Sed cum austeri-
 tate imperastis eis, & cum po-
 tentia, &c. Et Ber. Ut quid gra *Serm.*
 uatis iugum vestrum supra cer ^{32. sup.}
 uices discipulorum , quorum *Cant.*
 vos potius iugum portare de-
 betis? ponite onera, producite
 vbera, pectora lacte pingueſ-
 cant, & si interdum ſeueritate
 opus sit, paterna ſit, non tyran-
 nica, iuxta illud . Porta eos in *Nume.*
 ſinu tuo , ſicut portat mulier ^{12.}

Ds infan

infantulum suum, & defer in
terram, pro qua iuraui, &c.

Q V O D T E R T I A P R A E
latorum ala est patientia.

Cap. V.

I **T**ertia ala Ecclesiasti
ci Seraphim, est patien-
tia, & constans lon-
ganimitas. Sicut e-

Ex Gr.

25. mo- nimi teatuum tabernaculi, ut in-
ral. ca teriora muda manerent, & ni-
16. tida, exceptit in se pulueres, &
imbres, & veterum impulsus,
ita superiores, qui fideliter
subditos suos descendunt à tur-
bine peccati, necesse est sape
diuersarum excipere tempes-
tates aduersitatum: sicut galli

ma pro pullis se obijcit miluo,
vt eos defendat.

2. Tria vero sunt interalia,
in quibus patientia ei necessaria
maxime videtur. Primo
propter multiplices labores &
curas, & occupationes diuersi
modi emergentes. Cura enim
continua urget eum, tanquam de
spiritualis prouidentia disci-
pline, quam de corporalis sub-
tidijs prouisione. Vnde & Apo-
stoli non solum de spiritualib⁹,
sed & de temporalibus fidelium
necessitatibus, maxime paupe-
rum, solliciti erant, iuxta illud. *Ad Ga-*
Jacobus & Ioannes & Cephas lat. 2.
dexteras dederunt mihi, & Bar-
nabæ societatis, ut nos in gen-
tes,

60

tes, ipsi autem in circuncisio-
nem, scilicet Euangelij prædi-
cationem extenderent, tatum
ut pauperum Christi memores
essemus: quod etiam solitus

Marc. fui hoc facere, &c. Dñs quoq;

6. & 8 turbas, quas verbo salutis pa-
uit, etiam pane corporali in
deserto se sustinētes, cū aliun-
de non haberent, refecit. Occu-
pationes quoque variæ tam ex
domesticis curis, quam extra-
ncis causis frequenter emer-
gunt; quibus cogitur aliquate
nus implicari; & quomodo se
de illis expedit, anxiari. Ex
his etiam labores plurimi cres-
cūt discursuum, vigiliarum, tra-
statuum, & aliarum fatigatio-
num,

num, pro quibus omnibus pa-
tiētia necessaria est, ita ut Moy-
ses mitissimus & Deo familia-
rissimus, propter hoc in plu-
res onus gubernationis popu-
li sit partit⁹, quasi nō valēs tot
negotia sustinere, sicut scriptū
est. Non valeo solus vestra ne- *Deut. 1:1*
gotia sustinere, & pondus ac
iurgia, date e vobis viros sa-
pientes & gñaros, & quorum
conuersatio probata sit in tri-
hubus vestris, & ponam vobis
eos principes, &c.

3. Secundo est ei patientia
necessaria pro tardo profectu
illorum, pro quibus continue
fatigatur. Videt enim paucos
eorum proficere, videt post,
quia

quia per multos conatus suos
ca quæ multo labore in modi-
co iam emendari cœperant,
ex facili iterum dilabuntur, &
propter plures difficultates, &
obstacula profectum spiritua-
lem in impedientia, quasi in des-
perationem tendere fructum
laboris sui, sicut qui multa se-
minauit, & pauca conspicit o-
riri: videt etiam quandoque,
quæ personaliter iubet & or-
dinat, negligenter impleri, &
seruari; & sape sub specie bo-
ni latenter malum subintrare,
ita quod non audet aperte ut
malum redarguere, cum bonū
in superficie appareat, & tamē
in fine per hoc maius bonum
destrui-

destruitur, & apertioribus mazis aditus aperitur. Verbi gratia, ut multi saluentur, plures quam opportunè tenere possumus, recipimus. Sed ipsa tandem multiplicatio erit paupertatis nostre obfuscatio, dum plures velut pluribus gaudere, non carere: inde sequitur frequentior discursus pro acquirendo necessaria, exquiruntur viæ insolitæ in petendo, incavitius agitur cōtra regulam vel recipiendo, quies deuotionis extinguitur, mores religiosi in dissuetudinem vertuntur, consuecant fratres libenter euangeli, & diuersa carnis commoda venari, familiaritates in regulâ

64.

gula prohibitas contrahere,
munera a confitentibus quære
re, edificationes animarū pro
quæitu vendere, diuitibus adu
lari, areas dilatare, sumptuosa
palatia exaltare, scandala non
curare; & Dei honor, qui ex no
stra sancta conuersatione, &
aliorum exinde edificatione
prouenire debuerat, agendo
his contraria conculcatur. Idē
est de præpropera promotione
iuuenium, & nondum probato
rum ad ordines, & officia con
fessionis, prædicationis, & præ
lationis. Idē de pluribus, quæ
coram hominibus sunt alicu
ius apparentiæ, sed religionis
puritatem interius coram Deo
obscu-

obscurant, & rudes in religione, qui interna nō sapiunt, putantes in his exterioribus honestatib⁹ totā vim spiritualis cōuersationis cōlare, magnō zelo eas defendunt, & de veris virtutibus, & spiritualibus nō curant. Hæc & alia plurima vi dens spiritualis præiatus, qui omnia in veritate diiudicat, tabescit & vritur, & non valēs corrigerē pro desiderio, in virtute patiētiæ mirabiliter exerceatur, & dicit cū Propheta. Tā hescere me fecit Zel⁹ me⁹: Ze-
lus dom⁹ tuæ comedit me, &c

Ps. II 8.

4. Tertio necessaria est ei
paciētia, pro ingratitudine il-
lorum, pro quibus tāta solici-

E tu.

Nota tudine laborat, scilicet, quod
Angu- vix unquam eis satisfacit, quin
stias semper conqueratur, quod ali
Prata- ter posset eis, & melius facere
torum. si vellet; quod saepe perplexus
 est, an debeat eorum importu-
 nit atibus cedere, & acquiesce-
 re in omnibus, quæ cupiunt, vel
 rigide tenere, quod credit es-
 se magis expediens iuxta illud
Phi. I. Paul. Quid eligam ignoro, coar-
 & tor enim, &c. Ité quod inuer-
 tut ei plurima, quæ facit; & in-
 terpretantur ad deterius, & su-
 per his visitat eum, & murmu-
 rant, & accusant, & detrahunt
 ei, & sumunt inde materiam scâ-
 dali, unde putabat se Deo, &
 ipsis obsequiū præstitisse, ita,
quod

quod vix in aliquo potest inueniri medium in hoc quod ordinat, aut facit, quin semper aliquibus displiceat, & turbetur. Item quod etiam in facie quidam reuertunt ei, vel litteris arguunt eum & despiciunt, & concitat alios ut se ei opponant, vel astute impediunt, ne possit perficere quæ deberet.

15. His & alijs adueris, qui p^{ro}b^{abiliter} diuersimode impetratur, tripli patietia scuto studeat se opponere. Primo ut modeste, *Tristitia* & mature, & benigne ad singul^{um} plexigala respondeat, & impetum ferientia uoris reprimat, ne in voce, aut necessaria vultu, seu morib^{us} impatientia ria præstet. Tunc enim magis pro latitudo

E 2 ficit

ficit per patientiā, & tandem
deuincit, quos impetuose agē
do prouocaret. Sic Gedeō mo-

Iudi. 8

deltē, respōdens viris Esraim,
contra leuurgantibus, compes-
cuit spiritum eorū, quo tunc-
bant: nam teste Sap. Respōsiō

Prou.

15

mollis frangit iram, sermo du-
rō suscitat furorem. Vix enim
cōmotio cōmotione sedatur,
& vitium vitio nō sanatur. Im-

patientia enim Prælati cōfun-
dit, quæ promouere poterat

bona. His modis alios scanda-
lizat, iuxta illud. Qui impatiēs

Prou.

14.

est, exaltat stultiā suā, scilicet
alijs pandēdo, reddit eum sub-

Prou.

13.

ditis, & alijs contēptibile, ut

dicitur in Prou., Qui vanus &

excors

exors est, patebit cōtemptui.
 Facit eum exosum & horrēdū,
 iuxta illud Eccl. Terribilis est
 in ciuitate sua homo linguo-
 sis & temerarius in verbo suo
 odibilis erit. Pronocat alios
 ad impatientiā dicente script-
 tura. Vir iracūdus prouocat ri-
 das; qui autem patiens est, mi-
 tigat suscitatas. Non audēt ei
 subditi necessitatem suā ape-
 rire, iuxta illud Iob. Si cāperi-
 nius loqui tibi, forsitan mole-
 ste accipies. Replet domum Prou.
 murmure & rancore, vt patet 11
 in Prou. Qui conturbat domū
 suam, possidebit ventos, scili-
 cer cōspirationū. Teneros né-
 te fugat, & pusillanimes facit,

Eccl 9.

Pron.

12

Iob. 4.

Ez sicut

70

Prou. sicut dicit Salomon. Spiritum

19. ad irascendum facile; quis poterit sustinere? Nemo andet eum monere de his, quae forent

1. Reg. mendanda, ut patet 1. Reg.

25. Ipse est filius Belial, ita ut nemo possit ei loqui.

6. Secundo studeat esse pacificus, ut nec vindicet se de illatis iniurijs; nec in corde oderit illos; nec cura eorum segnitus aggat; nec querat eos a se removere, immo libentius teneat eos, ut per hoc & illos & alios edificet beneficium ingratissimam & ut per se virtutis exercitium in eis habeat, exemplo summi.

Luc. 6. pastoris, qui ait. Eritis filii altissimi, quia ipse benignus est super

super ingratos, & malos. Cum
 enim sit propriū officiū pasto-
 ris docere virtutes , si vitiosos
 remouet a se , quos docebit?
 Si medic⁹ fugit ægrotos, quos
 curabit? Si fortis tyro declinat
 impetentes se, quomodo asse-
 quetur triūphū gloriae? Si ne-
 gotiator negligit merces , in
 quibus magna lucretur. quo-
 modo poterit ditari? Inde est,
 quod inter alios tot sanctifica-
 ti sūt Episcopi, & Prælati, quia
 tam agendo bona, quam patiē-
 do aduersa, & alios edificādo,
 ad alta perfectionis culmina,
 officij sui occasione peruenie-
 runt, dicente Paul. Qui Episco 15
 patum desiderat, &c.

7. Tertio sit patiens, ut non
minus sit volūtarius, & studio-
sus ad exequēda ea, quæ offi-
cij sui sollicitudo requirit, pro-
pter tædium laboris, vel tardi-
tate profectus, vel importuni-
tates subditorum, vel alia gra-
uamina, quia sic ad alta meri-
ta peruenitur, iuxta illud. Vos
ergo confortamini, & non dis-
soluantur manus vestræ, erit
enim merces operi vestro. Istæ
manus Prælati, sunt instātia in
agendo, & patientia in suffere
do quod grauat. Quæ si non
dissoluantur per desidiam, seu
intolerantiam, merces eterna
ei cumulatur. Per has namque
aduersitates rector, a peccato-

rum

2. Par.

85

7

rum puluere purgatur, quem
contrahit ex humana infirmi-
tatis subreptione : In multis
enim offendimus omnes : & in
pluribus negotijs plures negli-
gētiæ sepe fiunt, a quibus put-
gari necesse habent hic præ-
lati, ne illic durius puniātur,
iuxta illud. Si inique aliquid
geslerit, corripiam eum in vir-
ga virorum, & in plagiis filiorū
hominū. Itē per has dū depri-
mitur, a tumore superbiæ cu-
stoditur, quæ potentibus peri-
culosius insidiatur, dum & sub
limitas officij, & libertatis li-
cētia, & boni operis placētia
facile mentē eius extollerent,
nisi aduersitatis ingum, collū.

Iac. 3.^a

2. Reg.

7.

Ej. præ-

74

præsumptionis ei⁹ humiliaret,
& sic a superbiæ voragine de-
fensaret. Nam in Iob legitur.

Iob. 33, Erudiēs instruit disciplina, vt
auertat hominē ab his, quæ fe-
cit, & liberet eum desuper er-
uens animam eius a corruptio-
ne, & vitā illius vt non trāseat
in gladiū, increpat quoq; per
dolorē in lecto; &c. Custos e-
nī salutis, & profectus boni
rectoris est humiliatio aduer-
sitaris, sine qua eum successus
prosperitatis cito relevasset in
ventum præsumptionis. Vnde
Danid secundū cor Dei elect⁹,
quando præmebatur aduersis
deuotissimus fuit, & humiliis:
quādo autē extollebatur prof-
peris

peris incidit in culpam offenditionis, ipso attestante; cum dicit. bonum mihi, quia humiliasti me, &c. Itē ut dictū est, eius meritū exinde multiplicatur dum nō solum pro bonis, quae in se, & alijs promovet, gloriā acquirit, sed etiā pro aduersis, quae patitur magnifice coronatur; sicut aurum quod per ignē probatum fit pulchrius: & preciosus, sicut scriptum est. Tantum aurū in fornace probauit, &c. Sēpe autem spiritualis *Sap. 3,* profectus crescit, dum nō sentitur: & corroboratur, cum magis infirmari putatur iuxta illud: *Sic est regnū Dei, quemadmo-* *Mar. 4* *dum si homo faciat semetem* *ann. in*

in terram, & dormiat, & exur-
gat nocte ac die, & semen ger-
minet, & crescat, dum nescit
ille, &c.

8. Non autem mirum, si om-
nes conatus rectoris non profi-
ciunt in omnibus, cum nec Dei
operatio in omnibus proficiat
ad salutem ipsorum: & multi sint
vocati, & pauci electi, omnia
enim, quæ seminantur, non co-
nalescunt: & qui thesaurus ef-
fodiunt, libenter multâ terrâ
eruderant, ut modicū auri vel
argenti reperiant. Tantus au-
tem profectus est boni recto-
ris, quācum foret detrimētū si
non esset; sicut lux tantum est
bonum, quācum eius absentia
malunt.

malum. Animare etiam debet
 rectorem ad laboris toleratiā,
 quod non minus meretur in il
 lis, qui deficiunt, vel modicū *Nota*
 proficiūt; quam in his, qui ma
 xime proficiunt. Non enim di
 cit Apostolus, vnuſquisq; pro *I. Cor.*
 priā mercedē accipiet secundū *3.*
 ſuum profectum; ſed ſecundū
 ſuū laboremi. Dei enim eſt in
 crementum dare: plus enim la
 borat doctor in indocili, quā
 in docili discipulo; & ideo *2.*
 pud iultum estimatorem labo
 ris, plus meretur. In terra ſteri
 li & ſaxoſa agricola plus labo
 rat, & ſi fructus paucior, ſed
 premium maius. Et quā diffici
 li² claborātur, ſaſc cari² vēdū
 tur.

DE

DE QUARTA PRAE LA
torum ala, quod sit exempla-
ris vita. Cap. VI.

Quarta ala est, ut sit
exemplaris in vita, ip-
se nāque debet cæ-
teris esse norma vi-
uendi, vt quæ docet verbis, ostē-
dat & etiōnum fructū, sicut qui
geometriā docet, pingit in sa-
bulo figurarum demonstratio-
nes, vt quod dicit, melius capia-

A&I. I. tur. Nā dicitur in A&I. Cāpit
Iesus facere, & docere, & ali-
bi exemplū enim dedi vobis,
vt quemadmodū ego feci vo-
bis ita & vos faciatis. Gedeon
Ioa. 23. ait suis. Quod me facere vide-
Ind. 7. ritis; hoc facite.

Quam-

2. Quamuis igitur non solū
in præfatis, sed in omnibus vir-
tutum exéplis debeat Rector
præcedere subditos, speciali-
ter tamē in his tribus, scilicet
in cōmunis obseruantiae con-
formitate, in māsuetudinis hu-
militate, & in maturitatis ho-
nestate. Vnde Apost. ad Tit. In *Ad Ti*
omnibus te ipsum præbe exē. 2.
plum bonorū operū, in doctri-
na, in integritate. Cōmunē vi-
tam cum cæteris obseruet in
victu, vestitu, laboribus, vt nō
vacet conuiuijs, & potationi-
bus, cū alij subrie cibo, & po-
tu vtātur, nec sit eis dissimiliis
habitu, cū quibus est ei profes-
sio cōmunis. Nec à labore cæ-
tero.

80

terorum se substrahat, qui illos
iudet in eisdem laborib⁹ exer-
ceri. Pastor si se a grege segre-
gat, ones iā adijs luporum ex-
ponit, sanus sit sanis, & infir-
mus infirmis, velut alter Paul.
qui dicebat. Factus sum infir-
mus infirmis, scilicet exéplar,
vt infirmos iucaret. Omnibus
omnia factus sum, vt omnes fa-
cerem saluos. Nam si sanus de-

1. Cor.

9

Nota

biliter viuat, facit eos exéplo
suo carnales. Si vero infirmus
recusat infirmorū remedia, fa-
cit eos pusillanimes, innuens
quod aut velit eos similiter fa-
cere, aut non cupiat eis, vt me-
lius fiat illis. Alacrius certat
miles in acie, si ducē suum se-

cum

cum cernit laboreni certami-
nis tolerare. Vnde in Act. dici
tur. In omni tempore, quo in-
trauit, & exiuit inter nos Dñs.
Iesus incipiens a baptismate
Ioannis vsq; ad diē, qua assump-
ptus est a nobis, &c. hoc est a
primo tempore quo cœpit ha-
bere discipulos post baptismū
vsquequo ascendit ad Patrem
semper exemplo suo erudiuit
nos, intrans familiariter cum
discipulis viuendo, & exiens
utiliter cum turbis (prout con-
gruebat, conuersando.

3. Sit etiā humilis moribus,
ut mores eius ostendant eū nō
alta de se sentire, nec affectare,
Prælationē, sed timere, & co-

F Etum

etum tenere, & magis deside-
rare subesse, & eos, quibus præ-
est meliores se iudicare, & eo-
rum potius se seruō, quam ma-
gistrū, vel dñm reputare. Qui
maior est in vobis, fiat sicut mi-
nor, & qui præcessor eit, sicut

Luc. 22. ministrator: ait Dñs. Ego autē
in medio vestrū sum, sicut qui

Ec. 32. ministrat, &c. Vnde in Eccl. di-
citur Rectorē te posuerūt, &c.
Sit etiā humilis affabilitate, vt
subditi facilē accessum ad eū
habeant, fiducialiter ei loqui
(de quibus indigent) audeat,
& patienter eos audiat, & be-
nigne eis satisfaciat, & studio-
se intruat, & alacriter exhorte-
tur, studeat magis amari, quā-
ti-

timeri, quia lubentius obedi-
tur ei, qui diligitur, quam qui
timetur. Obedientia dilectio-
nis, propriè est voluntaria, ti-
moris autē magis est coacta.

Quanto ergo illa habet devo*Finis*
luntario, tanto sublimior est in Regi-
merito, finis autē officij regi-*minis*.
minis est cōmisios, sibi ad viā
eternam dirigere, & ad familia
virtutum merita fideliter pro-
mouere. Sit etiā humilis in viū
rerū tēporalium, ut nihil habeat
pōposū, vel diligat, sed om-
nia quæ habere videtur, pau-
pentatem voluntariam demon-
strant, & humilitatē ostendat,
scilicet vētes, libri, cella, lectu-
lus, vītēlia, mensa, pallium, &

huiusmodi ut nihil in omnibus
appareat quod notam iactantem
vel curiositatis habeat, nec
talia fieri ab alijs patiatur. Si-
milia etenim similibus cogau-
dent, alta sublimibus, humilia
humilibus delectando. Non est
autem humilis cordis indicium,
curiosa, querere, pretiosa affe-
ctare, & excelsa ambire. Nam
scriptum est. Omne sublime vi-
det: Ipse est rex super vniuer-
sos filios superbiam.

Iob. 41

4. Maturitatis honestas per-
petitur in tribus, scilicet si non
sit leuis in moribus, videlicet
in verbis, & rixis scurrilibus,
& irreligiosis, quae licet in se
quandoque quasi grata puten-
tur

tur, minus tamen reuerendum faciunt. Greg. enim dicit. Non facile eius prædicatio recipitur, si leuis in morib⁹ videtur. Nā et si Prælatus magis diligēdus sit, expedit tamen, vt ab insolētibus timeatur. Ipse amor aliquo modo suauior sentitur cum reuerentia mixtus. Quod patet in amore sui conditoris, cuius quo maietas sublimior agnoscitur, dignationis dulcedo sapidius amatur, sicut dicit propheta. Dulcis & rect⁹ Dñs, Ps. 42. propter hoc legem dabit, &c. Chari-
Itē si nō sit leuis in affectu per tas affe priuatos amores notabiles, tā etualis, ad fœminas, quā ad quaslibet et acutā leues personas, licet enim me lis de

Homi.

3. sup.

Ezech.

quaBer liores in affectu preferendi sint
 nar. 50 minoribus, & omnes propter
 sup. ca. spe salutis in Christo amplecte
 di sint, in actu tame exhibitio
 nis exterioris taliter se gerat
 ad omnes, ut nullo se ab eo co-
 temni propter alios suspice-
 tur, sed quilibet ab eo se dili-
 gi presumat, & fiducialiter ei
 quasi singulari amico cofidat,
 ne alicui indignatio & iniuria
 in alijs nutriatur. Sicut fratres
 Joseph, qui oderunt eum, pro
 eo quod a patre singularius a-
 maretur, ut dicitur in Gen. Ite
Ge. 37. si non est leuis in proposito, &
 inconstans in consilio, ut quod
 iam placet mox displiceat, mo-
 do vellit vnum, modo conti-
 rium,

rium, vbi rationabilis causa nō
apparet. Quis enim eius iudi-
cio credat, vel eius voluntati se
contemperet, quem in neutro
stabilem agnoscat? Ideo eius
subiecti non possunt eius reue-
teri prudentiam, nec sciunt se
parare ad voluntatis eius obe-
dientiam, & in utroq; non po-
test esse modicum nocumentū.
Propterea dicit Paul. Omnia ^{i. ad}
probate, quod bonū est tenete *Thes. 5*
& facite sine hæsitatione, & re-
tractationib^z quæcūq; facitis.

5. Vbi tamen causa rationa-
bilis subest iustæ necessitatis,
vel piæ utilitatis ut aliter, &
aliter aliquid fieri expediat,
non est hoc lenitatis, sed ma-

turitatis, quia sicut stultum es
set, melius mutare in deteri°,
sic etiā stolida est obstinatio,
tam pertinaciter inhærere cō-
ceptis, vt pro maiori bono &
aperto, ab eis flecti non possit
iuxta illud. Nec putetis si di-
uersa iubeamus ex animi no-
stri venire leuitate, sed pro
qualitate, & necessitate tem-
porū, vt Reipublicæ poscit vti-
litas, ferre sententiā. Vnde &
Apostolus excusat se, cum pro
miserit Corinthijs se venturū,
quod non leuitate hoc promi-
serit, sed pro eorū vtilitate cū
dixit. Volui pri⁹ venire ad vos
&c. Et in Eccl. secundum iudi-
cēti populi sic & ministri eius

*Hester
io.*

2. Cor.

i.

&

& qualis rector est Ciuitatis,
tales & in habitantes in ea. Bo
ni magistri bonos discipulos
facere consueuerunt, ut frequē
tius multi fierent meliores in
religionibus, & in Ecclesia, si
melioris vitæ eis exépla, a suis
doctoribus proponerētur. Ne
gligētia vero huiusmodi ab il
lis qui culpabiles sunt, distri
ctè in iudicio requiretur. Nā
Dñs, dicit. Ecce ego ipse super Ezech
pastores, requiram gegem meū 34
de manu eorum. Doctrina ver
borum sine exéplis operū, est
sicut cementum sine calce ari
dum, & inualidum; Ipsi lenie
bant parietem absque tépera
mēto, dic eis quod casurus sit.

90

De correctis exemplarib^o cor-
recta scribuntur volumina, de
corruptis corrupta. Tenatus
inharet doctrina operum, quia
verborum. Nam cuius vita de-
spicitur, restat ut eius prædica-
tio contemnatur.

6. Rector enim præcipue ad
hoc studere debet, ut ibi com-
missos faciat Christiformes,
id est ut formam vitæ ad doctri-
nam Christi eis imprimit, ut
non solum mente eum atten-
dant, sed & moribus imitetur.
Vnde Apost. ad Ephes. dicit,
Estote imitatores Dei, sicut si-
lij, &c. Et ad Gala. Filioli mei,
Eph. 5. quos iterum parturio donec
Gala. 4. Christ^o formetur in vobis Sed

cumi

91

um ex verborum doctrina mi-
us capiant de doctrina Chri-
sti, debent etiam formam eius
visibilem in se ipsis ostendere,
et eis profundius imprimatur
dicentes cum Apost. Imitatores
mei estote, sicut & ego Chri-
sti, quasi dicat, si formam Chri-
sti desideratis ad imitandum ag-
noscere, in meis hanc morib⁹
considerate. Et ad Gala. Viuo
ego, iam non ego, viuit vero in
me Christus. Vicarius enim
Christus vicem Christi debet
gerere in beneplaciti eius pro-
motione, in potestatis eius au-
toritate, & in similitudinis
eius representatione, scilicet
ut ea, quæ vult, promoveat in
subdi

Gal. 2.

Gal. 2.

92

subditis; & eius auctoritate
la possit, quæ eis expediret, &
eum in se imitabilem illis, me-
ribus, & vita demonstret, iden-

2. Cor. dicete Apost. alibi. Non enim

4 nos metipsoſ prædicamus, ſed
Iesum Christum Dñum noſtrū
nos autem feruos veftrōs pec-
Iesum. Ille vero ſe ipsum, & nō
Christum prædicat, qui gloria
propriam querit dicendo, &
qui malis exemplis ſe potius,
quam Christum ingerit subdi-
tis imitandū. Nam dicit Apos.

Gal. 4. Aemulantur vos non bene, ſed
excludere vos volunt, vt illos
emulemini, hoc eſt non bono
zelo preſunt vobis, per ſua pra-
ua exempla excludunt, vos ab
ibidū imi-

nitatione Christi , vt mores
orum discatis, & exempla se-
uamini.

VOD QVINTA ALA
Prælatorum, est circumspecta
discretio. Cap. VII.

Quinta ala Ecclesiasti-
ci huius Seraphin, est
circumspecta discre-
tio, & prouida facie
orum consideratio. Quæ quā
ecessaria sit rectori animarū
alomon ostendit, qui habēs a 3. Re. 3
eo postulandi (quæ vellet)
ptionem præmissis omnibus
etiuic sapientiam, sine qua af-
ruit nō posse populum benc-
gi. Dabis ergo Dñe cor ser-
uo tuo docile, vt iudicare pos-
sit

94

sit populum tuū, & discernere
inter bonum & malum. Et ali-

Sap. 6, bi dicit . Ad vos ergo reges
sunt hi sermones mei, ut discan-
tis sapientiam, & non exceda-

Ps. 2. tis, & Psal. Et nunc reges intel-
ligite, erudimini qui indica-
tis terrā. Rector enim eit dux
gregis sibi commissi, & si ipse
errauit, grex in desperatione
confusus interibit. Sicut ocu-
lis est lux totius corporis , ita

Mat. 5 pastor gregis cōmisi iuxta il-
lud. Vos eitis lux mundi , &c. Se-
cundum quod oculus est clar⁹
& obscurus, sic etiā corpus ab-
eo regitur directe, vel per de-
via. Duplex vero circūspectio
rectori necessaria est, ut sciat
quid

quid agendum sit, & qualiter.

Nam nec bonum est, nisi bene-

fiat idest sicut decet. Bern. Tol.

le discretionem, & virtus vi-

tium erit. Sine ipsa zelus præ-

cipitat teste Aposto. qui ait.

Aemulationē Dei habent, sed

non secundum scientiam. Itē

compassio condescendit usq; Prove.

quequaq; sub specie pietatis, 13

sicut Proou. Qui parcit virgæ

adit filiū, hoc eit, qui sub spe-

cie pietatis peccantē non cor-

nigit, animam eius ad interitus

mittit. Item patientia sine dis-

cretione remissam in regimi-

nis vigore facit, cū sub specie

humilitatis rebelles non capi-

mit. Vnde scriptum est. Quod

Sermo.

40 sup

Cantic.

Ro. 10.

96

Roboam erat rūdis, & corde
pauido, nec poterat resistere
eis, scilicet qui Dño, & sibi op-

2. Par. posuerant. Item sine discretio-
ne qualecūque bonum ex éplū

inefficax fit ad édificadū alios
sicut bonus cibus non est de-
leabilis sine condimento sa-

Leui. I lis. Ait Leuit. In omni oblatio-
ne tua offeres Sal. & Apost. di-
cit. Rationabile obsequiū ve-

Ro. r2. strum. Si rectē offeras, rectē au-
tem non diuidas, peccasti; hoc
est bona facere non sufficit, ni-
si discrete, qualiter, quando,
vbi, quare agendum fuerit vi-
deatur.

2. Quamvis autem plurima
sint circa quæ rectorem opor-
ter

tet esse circunspectum, quæ nō
 possunt breuiter poni, tamen
 quatuor videntur præcipua, in
 quibus debet eius prouidētia
 vigilare. Vnde dicitur in Exod.
 Iubetur Pontifex ingrediens
 Sæctuariū, ut ministret Dno in
 ter alia ornamenta semper in
 pectore rationale iudiciū de-
 ferre, & in ipso quatuor ordi-
 nes gēmarū, ita quôd quilibet
 ordo tres lapides contineat
 preciosos auro inclusos, &c.
 Pontifex Dno ministrans San-
 ctuariū ingreditur, cū Prælat^o
 curā animarū suscipit, vt in ea
 rū saluatione gratissimū Deo
 præstet obsequiū; nullū enim
 Deo gratius sacrificiū, quā ze-

Rector
 circa
 quat-
 tuor sit
 circum
 spectus

Exod.

28.

G lus

Ius animarū. Qui inter alia vir-
tutum insignia semper deber-
tōis iudicio quatuor ad offi-
cium suum præstāta in pecto-
re versare. Primum est, quomo-
do in statu debito cōmislos si-
bi gubernet, ut boni sui profi-
ciant, & persistant. Secundum
quomodo lapsos, & deuios cor-
rigat, & emendet. Tertium ex-
teriora negocia, quæ requirun-
tur ab eo, congrue disponat.
Quartū quomodo se in his cu-
stodiat, & gerat. Tres lapides
in singulis versib⁹ sunt tria ad
singula eorū quattuor pertinē-
tia. Ad statum debitū tenēdū
conuenit, ut rector subditorū
mores, conscientias, & vires
per-

perspicue agnoscat , vt secun-
dū quod vnicuiq; expedit on^o
obseruatiæ regularis imponat
Nō enim omnes omnia possut
æ qualiter , & vnuſquisq; pro-
prium habet donum ex Deo,
alius sic, alijs vero sic. Vnde in
lib. Num. dicitur. Aarō, & filij
eius intrabunt, ipsi quoque dif-
ponent onera singulorum , &
diuident quid portare quis de-
beat. Aaron, & filij eius , sunt
prælati maiores , & minores,
qui debent intrare, id est inter-
iora cuiusq; agnoscere, & se-
cundum quod conuenit singu-
lis onus religiosæ conuersatio-
nis imponere . Et propter tri-
plicem obſeruantę qualitatę,

Nu.4

quæ sunt tres lapides preciosi
in primo versu quatuor ordi-
num prædictorum.

3. Prima obseruātia cōsistit
in illis, qui sunt iuxta cuiusq;
professionis formam de neces-
itate salutis, quæ ita annexa
sunt ordini, & regulę, vt eorū
transgressio temeraria indu-
cat mortale peccatum, vt est
obedientia præcepti, volūtaria
paupertas, castitas, & alia præ-
ceptorie impetrata, in quibus
locum non habet dispensatio
magistri, cum & ipse sit ad ea
seruanda ligatus. Hæc necessit
est prælatum vīgilanter agnos-
cere, quia tenetur ea facere ab
omnib⁹ studiose seruari, & no-

lētes cogere ad seruādū, & pro nulla causa permittere (quantum in se fuerit) aliquem contraire, etiam si magna propter hoc sibi, & fratrib⁹ tribulatio, & dispendiū immineret. Quis nos separabit a charitate Chri sti (ait Paul.) tribulatio an angustia, an persecutio, an fames an nuditas, an periculū, an gladius: quasi dicat non debet. Hoc est cōtra illos qui dicūt: si sic, vel sic, non acquireretur necessitas fratribus, nec possent hic aliquatenus sustentari. Cum talis forma conquirendi est contra regulam, & in scandalum, & religionis deformitatē. Melius est ibi non esse re-

Rom. 8

G3 ligio

ligiosos, vbi nō possunt, vel nō
volunt viuere, vt religiosi, quia
tunc nec ip̄si pereunt, nec alij
de ipsis scandalizantur, dicēte
Dño. Qui scandalizauerit vnū
de pusillis istis, expedit ei, &c.

Matth.

18

Quid ergo qui multos, & mag-
nos scandalizat? Ista considera-
tio prima debet esse gemma
lucens in pectore Pontificis,
id est præ omnibus curanda.

4. Secunda versatur circa il-
la, quæ spectant exercitium al-
tioris perfectionis, scilicet sin-
gularis patientię, admirandæ
humilitatis, stupendæ charita-
tis, arduæ sobrietatis, eximiæ
paupertatis, & sublimis devo-
tionis, & similiū virtutū, ad qua
debet

debet rector cōmissos exhorta
 tionibus, monitis, & exemplis
 efficacibus afficere, & attrahē
 re magis quā inuitos cogere.
 Cōsilia enim perfectionis sua-
 dentur, nō imperētur, prēterea
 quæ in voti emissione expri-
 muntur, vt continentia. Præci-
 pua tamē causa monasticæ in-
 stitutionis fuit, vt esset schola
 palæstra, vt dicitur, fuit ludus Palæ
stræ
 nude luctantium, qui se oleo
 perūgebant, ne a colluctatib⁹
 teneri possent; & ita ad terrā
 deiici. Et aptè simulatur a Pau-
 lo Luctamini religiosorum, cū
 dicit: Omnis enim qui in ago-
 ne contēdit ab omnib⁹ se ab-
 stinet. Rector igitur, & hāc gē

I. Co. 9

mam ferat in pectore, ut secta
tores suos doceat, & prouocet
non solū viā tenere, qua saluen-
tur, sed etiam ad perfectionē
tendere, per quam sublimē in
cœlo gloriam assequantur.

5. Tertia cōsistit in illis, quæ
nec sunt de pura necessitate sa-
lutis, nec de eminentia perfe-
ctionis, sed tamen ad vtriusq;
acquisitionē a sanctis Patribus
apre statuta sunt, ad exercitiū
bonorū operū, & decorē ipsius
religionis, & ad ædificationē
intuentiū, ut sunt ieunia, silen-
tiū, solemnitas Diuinorū offi-
ciorum, & exteriores corpora-
liū exercitationū honestates,
quæ iuxta Apost, tā vtiles sunt,
sicut

I. Tim.

4:

sicut instrumēta pro artificijs,
quæ possent & aliter peragi a
peritis, cum pri^o fuerint artes
quā talia instrumēta. Vnde di-
scretus prælatus cum necessi-
tas exigit, vel maior vtilitas re-
quirit, disp̄sat in talibus pro
causa, pro loco, & tēpore sine
difficultate, cū viderit expedi-
re. Vbi autē maior vtilitas, vel
necessitas nō exigit, studiose
faciat ea seruare. In hoc indi-
get pr̄lat^o nō modica discre-
tione, vt sciat inter rigorē & re-
missionē mediū tenere. Si autē
nimis fuerit rigidus, & ipse mi-
nus erit dilect^o fratrib^o, & illi
minus erunt voluntarij ad alia
quæ vtiliora, & necessaria fo-

rent. Rursum si fuerit plusquam
conuenit remissus, in talib⁹ ci-
to maior dissolutio subsequen-
tur. Qui spernit modica, pau-
latim decidit, ait sapiens.

Ecc. 19

6. Circa lapsorum correptionē discretio prælati simili-
ter vigere debet. Hic est ordo
secundus tres gēmas cōtinēs,
quia triplex continētia ad hoc
est necessaria, sicut sunt tria ge-

Nota nera delinquētiū. Quidā enim
tria ge cū delinquerunt, mox aut int⁹
nra de moti a spiritu, aut foris corre-
linquē pti ab homine, ad pénitentia
tium. remediū configiunt. His cum
clemētia fomentis in medic⁹ spi-
ritualis remedia satisfactionis
sic tēperata debet adhibere,
quibus

quibus, & satisfaciant Deo de
offensis, & proximo de scanda-
lo, ut cæteri peccare magis ti-
meant, & tamē propter leuita-
tē remedij, ipsos nō pēniteat,
se pœnitētię submisissę. Nā di-
cit Paul. Si p̄coccupatur fuerit
homo in aliquo delicto , vos
qui spirituales estis (subaudi
medici) huiusmodi instruite in
spiritu lenitatis, cōsiderans tē
met ipsum, &c. idest talē ei sa-
tisfactionē imponite, per quā
cognoscat pondus reatus sui,
ita tamen clementer, sicut tibi
met velles aliū compati, si tali
peccati delinqueres, & hæc est
vna gēma secundi ordinis di-
scretio talis. Alij cu delinquunt
tegunt,

Gal. 6.

tegunt, palliant, defendunt, & virus interius latet. Et licet rector ex certis indicijs deprehendat ibi saniē putridā esse collectionem, tamen non ita erumpet exterius, nec per euidens testimoniū, nec per voluntariā confessionē, quod possit opportunitate ferro apertæ correctionis secare, si corripit, non proficit & videtur magis vitiorum dissimilator, quam vitiosorum corrector, sed mouetur, & dissimilat, vritur & anxiatur tam pro anima fratris, quam pro se, quia non corrigit delinquentē. Cū

Nota- ergo aliud congrue facere nō
bile do possit, oportet, ut dissimulet,
cumen- & pacientiā suam exerceat, &
quod

quod arguēdo nō valet, orādo tū pro
 labore obtinere, vt aut Deus trāqui
 citius demum corrigat, aut la- litate
 tenté eius malitiā detegat, vt prāla-
 aliquod remedium apponatur torum.
 sicut Dñs Iudā traditorem diu
 tacite tolerauit, quòd eū aper
 té non corripuit, donec intātū
 ei⁹ iniquitas creuit, quod per
 se patenter erupit; quæ quādiū
 latuit, licet in se lēthalitet ḡ-
 grotanit, tamē alijs nō nocuit,
 & ideò irreprehensibiliter po
 tuit tacitè tolerari. Nam dicit Matth
 Dñs in Matt. Sinite vtraq; cre- 15
 scere vsq; ad messē, id est ziza-
 nia cum tritico. Et in Apoc. di Apoc.
 citur. Qui in fōrdib⁹ est fōrdes vlt.
 cat adhuc. Debet tamen talib⁹

(vbi)

(vbi potest) cautè caberi ab occassione peccandi, & in cōmuni moneri debent, vt resipiscant iuxta illud. Væ homini illi, per quē fili⁹ hominis tradetur. Sed cum ad tam singulare facinus nō potuisset Iudas subito prouisus, nisi diu paulatim in deuterius semper prolapsas, apparet cū a Dño in malo statu diu occulte tolleratū. Ego tacens

Isa.17 & quasi non videns. Talis ergo dissimulatio in corde rectoris multa discretionē indiget ut in neutio deuinet a iusto. Ethicē est gēma secundi ordinis secundā in pectore sacerdotis. Tertiij offendunt grauiter apperte & non recipiunt debitam cor

rectio

Matth.
25

Isa.17

rectionē, vel si & i recipiūt, quia
non emendantur, & alij ex eis
fiunt deteriores, vel scandali-
zantur de ipsis, vel imitari eos
incipiunt si vident eos impunē
peccare, volentes sibi parce, si
cut illis parcitur. Vbicumq; er-
go quatuor illa cōueniunt, sci-
licet grauiter apperte pecca-
re, & non esse spē correctionis
propter obstinationē, seu inue-
teratā mali consuetudinem, &
alios infici per eius exēpiū, vel
scandalizari quia talia toleran-
tur, quid restat, nisi vt ouis
morbida abijciatur, & mem-
brum putridū præcidatur, ne
fana inde inficiantur, & corrū-
pantur? Vnde dicit Apost. ad
Galat. 5.¹

Galat. 5. Vtinā & absindātur,
qui vos conturbant. Et ad Co-
rint. Auferte malū a vobis met
Cor. 6. ipsis. Quod si infidelis discedit
Luc. 13 discedat. Et Luc. dicitur. Succi-
de ergo illā idest ficum infru-
etuosam, vt quid etiam terrā
Mat. 6 occupat? Et Mat. Omnis arbor
quæ non fert fructum bonum,
Nume. excidetur. Et in Num. Præci-
pe filijs Israel, vt ejciant de
castris omnē leprosum, & qui
semine fluit, pollutusque est su-
per mortuo, ne cōtaminēt ea,
cum habitauerint vobiscū, &c
Ad ista tamen non habent im-
petu ferri, sed maturo consilio
prudentum, & spiritum Dei, &
donum consilij habētium. Om-
nia

nia cum consilio fac, & post fa Eccles.
 Etū non pœnitēbit. Et in Matt 32
 Qui scandalizauerit vnum ex Matth.
 pusilis istis, qui in me credunt, 18
 expedit ei, vt suspendatur mo
 la asinaria in collo eius, & de
 mergatur in profundo maris:
 hoc est cuius vita in habitu re
 ligioso: magis scandalizat sim
 plices, quam edificet, expedit,
 vt foris miss^y sol^o dānetur, quā
 per eū sacra religio cōtamineat

7. Tertius ordo versatur cir
 ca negocia quæ per prælatum
 sunt disponenda, quorum alia
 expedit, vt alijs disponēda cō
 mittat, alia per se ipsum dispo
 nat, alia præcidat, & remoueat
 quantū potest. Sic Christus cō

H. mi.

114

misit alia discipulis procuranda, ut Iudei loculos sibi metretinuit prædicationis, & curationis officium, ut patet in Luc.

Luc. 12 Requisit⁹ enim ut inter fratres quosdā hereditatē diuidideret.

Respondit. Homo quis me constituit iudicem, aut diuisorem inter vos? Exteriora, & téporalia corporalis necessitatis officia, si per se ipsū voluerit actu disponere, impeditur ab interiorum, & meliorum prouisione, quia sparsus ex se métis oculus minus videt interiora & necessaria saluti. Vnde in

Ex. 18 Exod. dicitur: esto tu populo in his, quæ sunt ad Deum, & leuius feres, partito in alios one

Nota.

re_g

re, scilicet leuiorum, & in Act. Act. 9

Non est equum nos relinquere
verbum Dei, & ministrare mé-
sis, &c. Si alios nō haberet qui
bus curā exteriorum commit-
teret, potius deberet ab alio
fraudē in temporalib⁹ pati, quā
ipse prælatus in talibus occu-
paretur, exemplo Christi, qui
sciens Iudā esse furci, tamen
permisit eum exteriora procu-
rare iuxta illud. Fur erat, & lo-
culos habebat, & ea, quā mit-
tebantur, portabat. Hoc est cō-
tra illos, qui facilius inueniūt,
quibus curā animarum cōmit-
tant quā rerum suarum tempo-
raliū, cum incōparabiliter ma-
ius sit dispendium periclitari

animas, quam res perire. Spiri-
tualia vero, & quæ ad salutem
necessaria sunt, & profectuni
virtutum principaliter debet
animarum custos; & rector sibi
met curāda retinere, cuma hęc
sunt de substantia officij pasto-
ralis, & de his maximè sit in iu-
dicio rationē Dño redditur.
Hęc sunt, qualiter regula stu-
diose seruetur, & alia statuta,
& ordinis disciplina. Itē quod
pax, & allectio sit inter fratres
Itē ad ipsum pertinet conscié-
tias singulorum agnoscere, &
de quibuslibet perplexitatib⁹
expedire, pericula peccatorū
prouidere, & præcauere, mone-
re fratres, ut proficiant; corri-
gere

*Nota
pro-
prium
officiū
Recto-
ris.*

gere corrigenda, elucidare du-
bia, informare singulos, quali-
ter officia sibi cōmissa cogruē
administrent, quo & fratribus
prout conuenit sufficient, & cō-
scientiā non offendant. Vbi ve-
ro non pót hominibus satisfie-
ri, nisi cum offensa Dei, ibi ser-
uetur ad Deum, obedientia, &
ad homines patientia, & dica-
mus cum Petro. Obedire opor-
tet Deo, magis, quam homini-
bus. Prælatus verò gerit vicem
capitis in corpore fraternita-
tis, vt cum alia membra dedi-
ta sunt actionibus sibi cōpetē-
tibus, caput omnibus praefidē-
do prouideat quasi omniū sen-
suī capax & omnia regens, &

Act. 4.

H3 sen

118

sensum, & motū omnibus trā-
smittens per iussiones, vel con-
cessiones sanctæ obedientiæ,
quasi quorūdam cōpaginatio-
ne neruorū. Vnde & caput sin-
gulari actione non occupatur,
vt vacet omnium membrorū
proiusioni. Omnib⁹ enim pro-
ficit, pro omnibus audit, odo-
rat, gustat, & loquitur. Sic &
prælatus sibi cōmissis. Ipsi e-

Hebr. nim per uigilant quasi rationē
13 pro animabus vestris redditu-
ti, ait Apost. Superflua verò, &
non necessaria saluti, vel profe-
ctui animarum negotia expe-
dit præcidere, & tā a se, quam
a fratribus (quantum opportu-
ne poterit) remouere. Cū enim

prop

propter temporis breuitatē,
 & diei malitiā vix necessarijs
 sufficiamus disponendis, si su-
 peruacuis, & alienis volumus
 occupari negotijs, negligimus
 utiliora, & meliora, cum distra-
 ctus anim⁹ ad plura, sit minor
 ad singula prouide peragenda
 Inde fit aliquoties cum præla-
 ti, & religiosi nimis se exterio- Nota
 ribus occupationib⁹ implicat deplo-
 ędificiorū, librorū, causarū, & rādum
 aliorū, quib⁹ fructuosius care- statum
 rēt, vt nō solū meliora interiu in quē
 negligant, sed etiam consciencij
 tiam s̄epius inquinent, & ex cui præ
 vsu exteriorū tenebrescat oculi latus a
 lus mentis ad contemplationem liquan
 spiritualium, & internorum, & do.

te pescat ad desiderium super
norū. Sicut enim humores no-
xij affluunt, vbi fuerit in corpo-
re læsio, nisi cautè remoueant-
ur, ne fiat ibi tumor, vel vlcus,
ita & negotia crescunt ad ex-
tinctione spiritus, qui se eis ac-
quieuerit occupari. Ideo dis-
cretio prælati debet prouide-
prospicere quid ex quolibet
euentu possit consequi, & quæ
negotia admittere, vel quantū
expeditat ea exequi, circumspe-

Eccle. Etē rimari. Ait enim sapiēs: fili-
ne in multis sint aëtus tui, qui
farcinam satis graueni portat,
imprudens est, si adhuc onera
plura sibi portanda imponit,
quibus potest opportune care-
re.

re. Super omnia vero debet se
met ipsum rector circūspicere,
ne alijs prouidens se ipsum ne
gligat, ne alios saluans, se ipsū
in periculum demergat. Quid
enim prodest homini si vniuer
sum mundum lucretur, animæ
vero suæ detrimentū patiatur?

Matth
16.

8. Hic eit quartus ordo gē
marum triplici circunspectio
ne, quasi preciosorum trium la
pidum ornatū cōplendus. Ait
enim Ioan. Videte vos metip
fos, ne perdatis quæ operati
eūtis (supple in alijs) sed vt
mercedē plenā suscipiatis. Vna
circunspectio sui versatur cir
ca conscientiæ ierinitatē, vt
illa semper secura sit, & mūda.

2. 10.
cp.

122

Secura sit, ut nihil velit, agat,
iubeat, vel permittat illicitum
& indecens, professioniq; suæ
contrarium, in quo peccatum,
sue scandalum deprehendatur.
Munda, ut de bonis quæ facit,
vel promouet, goriā ab homi-
nibus non captet, nec sibimet
ex inde immoderate placeat.
Solius Dei beneplacitu in om-
nibus quærens, ut quæ pro eo
facit id est vice Dei, etiam pu-
re faciat propter cuni, & ipli
amorē. Si oculus tu⁹ simplex
fuerit, totum corpus tuum lu-
cidū erit, hoc est si intuitus in-
tentionis purus fuerit charita-
te, totū corpus bonæ operatio-
nis dignum erit p̄mio lucis
eter

Mat. 6

eterne. Si autem nequā fuerit,
 &c. Scrutetur ergo consciētiā
 suam sollicite diiudicans quid
 cogerit, quid omiserit de agen-
 dis, & quo sine bona fecerit, &
 de malis dolcat, & confiteatur
 & corrigat; & caueat de bonis
 vero non in se, sed in Dño glo-
 rietur cū Apost. qui ait. Si nos
 met ipsos diiudicaremus, non
 vtique iudicaremur. Qui pul-
 uerem ab alijs detergit, vix po-
 test transfire, nisi & ipse pulue-
 re respurgatur, quē etiam in se
 detegere necesse habet iuxta
 illud Medice cura te ipsū. De
 bonis verō quæ facit lātetur,
 vt inde nō extollatur, astimās
 quod non propter se, sed prop-
 ter

I. Cor.

II.

Luc. 4,

ter alios, quibus præest, Deus dederit ei benefacere, vel dicere, vel sentire. Alia circunspectio sui versatur circa exteriores mores, & verba, quib⁹ opportet eum alijs magis, quam sibi met̄ descriuire. Qui enim pluribus cogitur viuere ad exēplum, & satisfacere singulis, & omnib⁹ placere, multa indiget discretionem, ut medium valeat tenere, ne sit nimis tristis, vel hilaris, nimis seuer⁹, vel lenis, nimis socialis vel alien⁹, nimis tacitus vel verbosus, nimis dure loquens, vel blande, nimis rigidus, vel remissus, nimis saepe cum hospitibus, vel raro, nimis laute reticiens, vel tenuiter, nimis

mis facta fratribus obseruans,
vel dissimulans , nimis fouens
aliquos, vel alios patuipendes
& similia. Cum ergo non pos-
fit, semper tenere quod de om-
nibus placeat, minus tamē de-
uiat, si ad benignitatis partem
pl⁹ declinat, per quā redditur
subditis magis amabilis , ob
quā ei libentius obtéperét, &
audacius ad eum recurrunt in
quibus indigēt, & alacrius imi-
tantur. Ipsa enim potestatis au-
toritas facit eum satis timen-
dum subditis, & si huic iungit
austeritatis seueritas , pauidis-
fit mentibus onerosa. Vos autē
cū austeritate imperabitis eis,
& cū pōa, & disperse sunt oues

mee

Ez ch. meæ dicit Dñs , &c. Noli esse
 34. quasi leo in domo tua, subuer-
Eccl. 4 tens domesticos tuos. Hinc est
 quod spe summus princeps p^a
 storum Dñs Iesus tantā nobis
 benignitatis charitatem exhibi-
 tuit, vt se nobis faceret amabi-
 lē, & ita imitabilē, & per amo-
 rē suę humanitatis traheret ad
 amorē, & cognitionem suę Di-
 uinitatis, vt dū visibiliter Deū
 cognoscimus per hunc in inni-
 sibiliū amorē rapiamur. Sic
 & Vicarius Christi prælatus ad
 hoc maximie studeat a subditis
 diligi, vt sic facilius trahat eos
 ad amorē Christi. In omni ta-
 men dubio semper magis incli-
 net se ad illud quod secundū

veri

veritatis iudicium, virtuti charitatis, & humilitatis, & professæ puritati magis consonat, & euangelicæ perfectioni. Vltima etiā ipsa discretio (quæ cætera omnia diiudicat) circumspiciat se ipsam, ne ei contingat, ut oculo corporis, qui cū alia videat, non videt seipsum videlicet, ne plus sapiat, quam oportet sapere, ne plus sibi creditur, quā expedit, ne sit sapiens. in oculis suis, quia teste beato Gregoriosicut subditorum tētatio est reprehendere in prælatis quod in multis non recte agant, ita prælatorum tētatio est, quod se cæteris sapiētores estimat. Ynde dicitur. Vidi illi

Ex lib.

25. mor

c. 14. in

fine, &

fusius

lib. 34.

ca. 18.

Prouer.

ho^{16.}

hominē sapiētē sibi videri, ma-
gis illo spē habebit stult⁹. Stul-
tus enim sibimet non confidēs
quærit consilium a sapientib⁹,
ne decipiatur, ille autē dum de-
sc plus quam debet, præsumit,
et iā ubi errat, recte se plerūq;
sentire deceptus putat. Inter
omnes autē tentationes vide-
tur ista periculosior cuiq; Chri-
stiano, scilicet proprio sensu
nimis inniti. Cum enim nemo
reperiatur ita perspicacis in-
telligentiæ, quin possit in ali-
quibus falli, qui hoc totum, &
solum reputat iustum quod ip-
se senserit, astuto aduersario
ad varias seductiones sub spe-
cie boni liberū aditum pandit

Ait

Ait enim Psal. sedet cum diui- Psa. 9.
tibus in occultis, ut interficiat
innocentem. Ibi enim libenti?
insidiatur, vbi maiores merito
rum diuitias cernit inquiri, ut
ibi innocentem inquirat, & oc-
cidat, vbi se Deo magis obse-
quiuni præstare sperabat. Vn-
de cautum est semper rectori
consilia libenter audire, & hu-
milater querere. Et in hoc tri-
plex humilitas consistit, primo
si alij idem sentirent, quod &
ipse, securior est, quod non de-
cipiatur. Secundo quicquid fe-
cerit cum prudentium consilio
si aliquid inde euenerit contra-
rij, minus ei poterit imputari,
quam si de suo tatum sensu id

I fe-

130

fecisset. Tertio quod sape in
merito humilitatis talis. Deus
dat ei agnoscere per se , vel
alium quod ante nō intellexit.

Exo. 8 Hinc Moyses,cui De^o facie ad
faciem loquebatur, consilium
Ietro sacerdi sui gratum habuit
& seruauit. Hinc Apost. Paul^o
Spiritu sancto repletus,Euan-
gelium quod per reuelationē
Iesu Christi didicerat,ipsius in-
stinctu ascendit Hierusalem cū

Gal. 2. Petrio,& Ioāne,& Iacobo coa-
postolis suis se cōtulit,vt esset
securior in prædicando, cū ab
eis nō discordaret,& exemplū
per hoc daret fidelibus præla-
tis consilium requirendi. Om-
Ecc-32 nia cum consilio fac,& post fa-
ctum

Etum non pœnitibis, ait scrip
 tura. Aliqui vero euni ad offi- Nota
 cium regiminis assurgunt, ita se pecu-
 liarem continuo repletos spiritu sciē defectū
 tiæ reputant, ut omnia anteces Præla-
 torum suorum facta stulta iudi torum.
 cent, & peruersa, alijs verò èco
 trario cum ab eodem absolu-
 tur officio, quæcumque succes-
 sores eorum faciunt, simili mo-
 do condeuinant, non attenden-
 tes, quod sicut ipsi aliorum fa-
 cta deprimunt, ita eorum facta
 alijs possunt despicer. Huic di-
 cit Isa. Væ qui spernis, nōne &
 ipse sperneris? Nullorū enim
 facta tā studiose solēt ab alijs
 obseruādo notari, sicut illorū,
 qui aliorum facta sæpè diundi

Isa.33.

Ia. cant,

132.

cāt, si forte in quo ipsi alios ar-
guunt, reprehensibiles depre-
hendātur, sunt enim duo gene-
ra hominum quorum consilia
prudēs rector nō facile debet
recipere, scilicet adulatores,
& detractores, primi istorū se-
ducunt eū, vt magis de se, quā
expedit, præsumat: iuxta illud
Qui beatum te dicunt, ipsi te

Isai. 3. decipiunt, & viā gressuum tuo
rum dissipāt, ne de te vera sen-
tias in humilitate proprię cog-
nitionis. Secundi inducunt eū,
vt peius, quam habet de alijs,
suspiciondo, sentiat, & sēpē in-
nocentes condemnent, & prius
quam veritatē rei plenē cog-
noscat, dicente Scriptura. Au-

tes

res principum simplices, & ex Hester
 sui natura aliud estimates, cal 16.
 lida fraude decipiuntur. Etma
 lis quorundam suggestionibus
 regum studia deprabantur ut
 eos, qui credita sibi officia di-
 ligenter obseruant, & ita cun-
 etia agunt, ut omni laude sint
 digni, mendaciorum cunicu-
 lis conetur subuertere, &c. Cū
 autem tribus de causis soleat
 requiri cōsilium, scilicet prop-
 ter emēdationem, ut discatur
 de quo dubitatur, propter au-
 toritatē, ut magis habeat vi-
 goris, quod per tales consultū
 fuerit, & propter pacem, ne ha-
 beant aliqui occasionem mur-
 murandi. Propter primam cau-

134

sam consilendi sunt prudentiores, propter secundam nonintiores, & propter tertiam omnes, ad quos negotium pertinere viderur. Sed quia singulatia sine numero sunt, in quibus discretio est necessaria, non potest dari certa, & communis regula, quæ valeat pro omnibus

QVOD SEXTA PRÆ-
latorum ala est deuotio ad
Deum. Cap. VIII

Sexta & ultima ala sine qua reliquæ perfici non valent maximè est necessaria: ut sit deuotus ad Deum, per quam zelus iustitiae accenditur, pietas compassionis insun-

funditur, patientia roboratur,
 exēplum bonum conditur, dis-
 cretio clarificatur. Hæc est vn-
 ctio spiritus, docēs de omnib⁹
 quæ expeditnt salutem. 1. Ioan. 2
 Vos vocationem habetis a Spi-
 ritu sancto, & nostis omnia; &
 non necesse habetis, ut aliquis
 vos doceat, sed sicut vngctio ei⁹
 docet vos de omnib⁹, deuotio-
 mentem illuminat ad cognos-
 cendum, quid sit melius. 1. 1.
 14. Docebit vos omnia sugge-
 ret, &c. inflāmat ad appetendū
 bonum Eccl. 24. Qui edunt me
 adhuc esurient: & qui bibunt
 me, &c. Roborat ad perficien-
 dum. Deus est enim qui opera-
 tur in nobis, & velle, & perfice-

136

re pro bona voluntate : facit
horrere peccata. Psal. 108. Ini-
quitatē odio habui. Apocat.
10. Liber comeſt' dulcis gustu,
amaricat vētrem. Actiones or-
dinat ad virtutes. Cāt. 2. Intro-
duxit me rex in cellā vinariā,
ordinauit in me charitatē. Mo-
res exterius cōponit in verba.
Thob. 3. Numquam cum luden-
tibus miscui me : neq; his, qui
leuitate ambulant. Scientiam
fidei dulcem reddit. Eccl. 6. Sa-
pientia enim secundum nomē
suum est, idest, sapida scientia.
Spē in fiduciā erigit. Rom. 8.
Ipse Spiritus sanctus reddit te-
stimoniū nobis, quod sumus
filij Dei. Amorē Dei accedit.
Rom.

Rom. 5. Charitas Dei diffusa
 est in cordibus nostris per Spi-
 ritum sanctū qui datus est no-
 bis. Deo familiarē efficit Exod
 33. Loquebatur Dñs cum Moy-
 se sicut homo loqui solet ad a-
 micum suum. Dat fiduciā im-
 petrandi petita. i. Ioā. 3. Fidu-
 ciā habemus ad Deū, ut quod-
 cumq; petierimus, accipiem⁹.
 Orationem impinguat Psal. 19
 Holocaustum tuū pingue fiat.
 Eccl. 38. Impingua oblationē.
 Piū & affectuosum facit, Sap.
 7. Suavis: humanus: benignus
 est spiritus sapientiæ. Cor hu-
 miliat. Iai. 57. Super quem re-
 quiescat spiritus meus nisi su-
 per humilem, &c. Oleum spiri-

tum premit in olla feruēte. Cōtra aduersa constantiam p̄stat. Psal. 26. Dns illuminatio mea, & salus mea; quem tinc̄bo? 7. Rom. 8. Quis nos separabit a charitate Christi? Omnia opera bona delectabilia facit. Sapi. 8. Non habet amaritudinem conuersatio illius nec tedium: sed l̄titiam & gaudiū. Mente in superna eleuat. Si direxerit ad Deum cor suum: Spiritum eius, & flatum ad se trahet. Mundū vilescere facit Eccl. 1. Vidi quā sunt cuncta sub sole, & ecce omnia vanitas. Desiderare cogit Phili. 1. Coarctore duobus. Desideriū habēs dissolui, & esse tū Christo.

sto. Peccata delet, & penas pec-
cati. Luc. 7. Remittuntur ei pec-
cata multa quoniam dilexit mul-
tum. Merita sublimat. Sap. 8.
Si diuitiae appetuntur, quid sa-
pientia locupletio, quae omnia
operator. Proximos maximè
edificat Ecl. 45. Offerre illi in-
censum dignum in odore sua-
uitatis. Cor. 2. Christi bonus
odor sumus. Dæmones fugat
Thob. 6. Funius eius extricat
omne gen' Dæmoniorum. An-
gelos inuitat & Santos Psal.
63. Præuenerunt principes con-
iuncti psallentibus. Thob. 12.
Quando orabas cum lacrymis,
&c. Hæc & multa alia deuotio-
nis gratia confert, ideo præci-
pué

140

puè rector animarū studiosus
esse debet eā habere per quā
semper informetur , quid fa-
ciat: adiunetur vt possit: con-
seruetur ne deuiet. Non enim
pro se solum orare necesse ha-
bet, sed etiam pro illis qui si-
bi cōmissi sunt, quos non suffi-
cit sine dīuino auxilio custodi

Pſ. II 6 re. Pſal. Nisi Dñs custodierit ci-

uitatem,&c. Est enīm Pr̄clatus
mediator inter Deum & subdi-
tos, vt sicut negotium Dei ge-
rit apud illos docendo, corri-
gendo, sursum agēdo ; ita etiā

Nota. negotia eorum studeat apud
Deū fideliter promouere, pla-
cando , gratiam impetrando,
& conseruādo a malo. Deut. 5.

Ego

Ego sequester, & medius fui in
ter Deum & vos.

2. Alia autē est deuotio cō
munis: alia specialis, alia assi-
dua. Cōmunis in diuinis offi-
cijs; specialis in orationibus;
assidua in omnibus agendis.
Circa officia diuina triplicem
debet habere diligentiam de-
uotionis scilicet, ut omnia fiat
ordinatē & non cōfusē, & sine
horroris hæsitatione: ut quisq;
deputatum ministerium con-
gruc exequatur. Cor. Omnia
honeste, & secundum , ordinē
fiant in vobis. Para. 25. Dauid
& omnis exercitus segregauē
runt in ministeriū Dñi qui pro
phetauerunt in citharis, psalte-
rijs,

1. Cor.

14.

2. Par.

25.

142

rijs, & cymbalis secundum numerum suum dedicato sibi officio seruientes. Itē ut strepue, & non pigre, seu desidiose opus Domini, scilicet diuini cultus officium peragatur. Hier. 48. Maledictus qui facit opus Dei fraudulēter. Itē ut deuote, & ruerenter sine aliqua dissolutione & strepitu distincte, & attente dinina officia persoluantur; sicut in conspectu Angelorum, & in presentia Dei. Eccl. 39. In omni corde, & ore collaudate & benedicite nomen Domini.

3. Officium enim diuinū in Ecclesia Spiritus sanctus ordinavit fieri quinque de causis. Primo propter imitationē cœlestis

Iestis concentus, quo Sācti, &
Angeli in cœlo assidue in præ
sentia Dei eius laudibus sunt
intēti. Psal. Beati, qui habitat Ps. 51.
in domo tua Dñe: in sœcula sœ
culorū laudabunt te. Cū enim
secundum promissionē suam,
Matth. 28. Ecce ego vobis cum
sum omnibus diebus usque ad
consumationē sœculi: hic dig
netur Christus nobiscum esse
veraciter, tam sacramentaliter,
quā spiritualiter: dignum est
nos ei pro modulo nostro ali
qualem exhibere reuerentiam
honoris, & laudis iuxta exem
plar similitudinis cœlestis, ut
ei & si non continue, sicut illi
cœli cantores, saltem interpo
late

late pro nostra fragilitate psal
lēdo alacriter assiltamus, imi
tantes illā, quæ sursum est. Hie
rusalem matrē nostram. Gala.

Gal. 4. Secundo ut beneficiū Dei me
mores certis horis gratias pro
his laudādo, & horando ei, iu
giter referam^o, qui natus in no
ste ex Maria virgine, mane iu
dici passurus assilitur: dilucu
lo surrexit: hora tertia flagel
iatur, & post spiritum sanctū
misit apostolis: sexta crucifi
xus: nona in cruce pro nobis
mortuus: vesperè cœnās corpo
ris & sanguinis sui nobis sacra
mēta tradidit: & completorio
sepultus est. Misiarum autem
celebratio non tātum eius no
bis

bis passionis mysteriū memora-
randum ingerit, sed præsentie
sue gratiam exhibet, & sub for-
ma sacramenti nos se ipso spi-
ritualiter pascit. Si ergo iustū
est nos horum nunquam obli-
uisci: ita expedit ea semper re-
colore certis horis. Isa. 63. Mi-
serationū Dñi recordabor: lau-
dem eius super omnibus, quæ
reddidit nobis. Tertio ut nos-
metipſos ſic affidue ad deuoti-
onem excitem⁹; & ignē amo-
ris Dei per hoc nobis, ne per
desidiam, seu alias occupatio-
nes tepeſcat, continue reacce-
damus. Leuit. 6. Ignis eſt iſte
perpetuus qui nunquam defi-
ciet: quē nutriet Sacerdos in

K alta-

146.

altari subijciens manè ligna.
Ignis est deuotionis feroꝝ ,
qui semper in altari cordis ar-
dere debet; quem sacerdos de-
uotus semper subijciendo lig-
na diuinę laudis debet nutri-
re, ne quando extinguitur, Ps.
33. Benedicā Dñm in omni tē-
pore, &c. Quarto, vt simplices
fideles qui per se nesciunt cer-
ta orandi tempora eligere, per
hoc ad orationis studiū assue-
faciamus; vt saltem tunc ad Ec-
clesiā oratūr conueniant, quā-
do ibidem diuinę laudis offi-
cia persoluuntur : & vt minus
afficiantur tædio ibi persistē-
di, quandiu corā se vident cle-
ricos celebrare diuina. Luc. I.

Om-

Omnis multitudo populi erat
foris hora incensi. Multi enim
rudes vix vnquā se orationi of-
ferrēt, si foris nō certis tēpori
bus in Ecclesiam ex consuetu-
dine ad diuinorū celebrationē
ordinarie vocarentur. Quinto
propter decorem religionis
Christianæ, quia decens est, &
congruum, vt si Iudæi, & Gēti-
les, & quidā hæretici quādoq;
conuēticula sua faciunt: & sua
prophana ibi cōmertia cele-
brant, & ritus suæ perfidiæ ob-
seruant, multo dignius, qui ve-
ra & sacrosancta habent sacro-
rum mysteria, & ea celebranda
& veneranda sæpe conueniāt,
& debita conditori suo laudū

solēnia persoluant; quibus, &
gratiā Dei ampliorem mercē-
tur, & vitam eternam, & quib⁹
alliciātur simplices ad religio-
nis sanctę reuerentiam, & amo-
rem. Eccl. 47. Dedit in celebra-
tionem decus, & ornauit tem-
pora, &c. Inter omnes ergo ex-
teriorēs obseruātias maior de-
bet diligentia diuinō officio
adhiberi; vt sicut dictū est or-
dinate fiat, strenuē, & deuotē.
Alia enim tēpora facimus pro
Deo in hoc autē assistim⁹ Deo
& aloquimur eum, & nos ipse-
simul & pro nostris necessitati-
bus eius auxilium postulamus.

4. Specialis deuotio consi-
tit in orationibus priuatis, in
fami-

familiaribus vocalium oratio-
nū recitationibus , Psalmorū,
Litaniarum,& aliarum oratio-
num; quas in secreto quisque
per se extraordinarie ruminan-
do persoluit. Matt. 6. Cum ora-
tis dicite Pater noster. Item in
sacris meditationibus,cū quis
ante mentis oculos recolligit
peccata propria , & miserias,
& futura supplicia,vel benefi-
cia Dei generalia , seu specia-
lia; & passionem Christi, & bo-
nitatis eius dulcedinem, & præ-
mia repromissa; vt ex his con-
cipiat deuotionis affectum,ti-
moris,vel amoris Dei, deside-
rij,mœroris, vel gaudij spiri-
tualis, Psal. 36. Meditatus sum

150

nocte, cum corde meo, &c. Itē
in pijs erga Deū affectibus, &
lacrymis, & suspiris, & sanctis
desiderijs, & ineffabilibus mo-
tibus cordis; in iubilis, excessi-
b⁹, & raptu, & absorptione spi-
titus in Deum: quo adhærens
Deo vnius sit spiritus cū eo per
puræ intelligentiæ lucē, & cog-
nitionem Dei, & amoris eius
ardorem, & glutinosam fruēdi
inhæsionem. Rom. 8. Ipse spiri-
tus postulat pro nobis gemiti-
bus. Quos si Prælatus præpedi-
tur varijs curarum distraetio-
nibus speciali deuotioni sapienti-
intendere: saltem interdum cū
opportune valet quasi furtimi,
& raptimi ad orationis studiū

Nota

sa

se conferat , ne omnino refri-
gescat, ne in dissuetudinem orādi veniat: ne Deo alien⁹ et si
ciatur, ne gratia diuinæ propi-
tiationis ei quasi insensibiliter
subtrahatur: Vnde Moyses cū
per populi negotia exteriusve
xaretur, crebro in tabernaculū
fœderis ad Dñm recurrit, fami-
liare ipsius colloquium ibi ex-
petens, quo intrinsecus in spi-
ritu reficeretur. Dñs quidē die
bus prædicās turbis, noctibus
in orationibus solus pernocta-
uit: & licet parua detur mora
prælato orādi, tamen quia pro
alijs debet ex officio orare: da-
tur ei quandoq; propter alios
copiosior orādi gratia, ut qui-

bus prodest agēdo, possit etiā
orando prodesse, tantum non
negligat quærere : ne abijciat
cum offertur; ne ex merito in-
gratitudinis ab eo gratia elō-
getur.

5. Assidua deuotio semper
eī debet adesse sicut & quibus
libet proficere volentibus in
religionis virtute. Et ipsa tri-
plex de-
uo-
tio
pri-
la-
to-
rum.
Ps. 15.

peix est: vna est ingis memoria
Dei ante oculos cordis. Psal.
Prouidebam Deum in censpe-
ctu meo semper. Oculi mei sē-
per ad Dñm, &c. In omni loco,
& tempore semper debet ho-
mo studere Deo intendere,
quasi sit coram eo per mentis
intuitum. Vnde solebat dicere

Elias,

Elias, & Eliseus, 3. Rcg. 18. Vi.
 uit Dñs, in cuius cōspectu sto:
 sicut enim Angeli quocumq;
 mittantur, tamen a diuina con
 templatione non recedunt,
 ita homo virtutis, pro suo pos
 se semper Dei memoriā a suo
 corde non remoueat. Vnde si
 aliquando contigerit, semetip
 sum inde redarguat, Ber. Om. In spec
 nc tempus quod de Deo non monac.
 cogitas, puta te perdidisse; nā prope
 & si profunde nō possis cogi- finem
 tationem tuā semper in ipsum
 defigere meditando, saltē me-
 morando, cordis intuitum in
 eum dirige, & cum datur op-
 portunitas, ipsa memoria in
 meditationem, seu orationem

154

formetur: sicut qui materiam
formandæ imaginis secum cir-
cunfert, ut cum habuerit op-
portunitatē, aliquid in ea scul-
pendo operetur.

6. Alia est continuum stu-
dium Deo placendi, in omni a-
etione, vel locutione, ut sem-
per quasi in eius præsentia ca-
ueat unde ei displiceat, & do-
leat si forte fecerit, & studeat
in quo & qualiter ei possit ma-
gis. 2. Cor. 5. Cōtendimus siue
absentes, siue præsentes place-
re illi. Omnes enim nos mani-
festare opportet ante tribunalē
Christi. Semper enim debet
religiosus se gerere, quasi in
proximo sit tribunali summi

iu-

iudicis præsentandus. Luc. 12.
Estote parati quia qua hora
non putatis, filius hominis ve-
niet. Omnia nostra videt quæ
facimus, & sicut non oblinisci
tur bonorum operum ad præ-
miandum ex diuturnitate tem-
poris, ita nec malorum ad pu-
niendum, nisi per pœnitentiā
diluantur Eccl. 23. peccator cō-
temnens animam suam, dicit.
Nemo circunspicit me, quem
vereor? Delictorum meorum
non memorabitur altissimus;
& non intelligit quoniam om-
nia videt oculis eius. &c.

7. Tertia est: omnia agenda
oratione saltem mentali præ-
uenire: ad omnes euentus ora-
tionem

tione se præmunire, omnia be-
neficia gratiarum actione pro-
sequi, ac laude diuina, agenda
petat a Domino sibi salubriter
inspirari, euentum dirigi ad sa-
lutis profectum, beneficia au-
geri, & conseruari. Sicut enim
nauta præuidēs tempestatem,
festinat sæpius ingredi portū
securum; ita religiosus ad ora-
tionis portum continue confu-
giat, vbi omnes periculorum
collusiones euadat, & in omni-
bus agendis semper plus ora-
tioni fidat, quam propriæ in-
dustriæ vel labori. 2. Paral. 10.
Cum ignoramus, quod agere
debeamus, hoc solum habem⁹
residui, ut ad te oculos nostros
diri

dirigamus; videlicet in oratione. Psalm. sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum. His igitur & alijs penitus Ecclesiasticus Seraph. id est Prelatus spiritualis Domino sedenti super solium excelsum, & eleuatum, ornatus assistat: quarum primas duas super caput eleuet, medijs duabus corpus & pedes cōtegat; ultimas duabus, in latum, & in altum volet: ut zelum eius non humanæ laudis feruor deprimat, nec compassionem jeius carnalis inclinet affectus: sed sursum recta intentio sustollat: & fraternæ charitatis pietas in altum erigat propter retribu-

Ps. 118 tributionem supernam. Psalm.

Inclinani cor meum ad facientes,&c. Patientia vero & vita exemplaris contegant eum a perturbationum iaculis , & a nuditate inopiæ meritorum, quibus quasi armis defendatur,& quasi sacris vestibus adornetur. Isai. 52. Induere fortitudine tua Syon, induere vestimentis gloriæ tuæ. Circumpe&tione vero ubique circum uulet videndo, quid & qualiter sit agendum; & deuotionis studio quæ sursum sunt querat, ubi Christus est in dextera Dei sedens sublimis volatu ad ipsum accedens . Licet autem omnes, qui præsunt animabus, has

has virtutes non possint om-
nes æqualiter habere , tamen
omnino necessarium est eis ali
quatenus non carere, tam pro
fructu edificationis illorum,
quibus præsunt,quam propriæ
salutis profectu. Quilibet etiā
religiosus, qui se ipsum habet
regere,& de sui ipsius regimi-
ne rationem Deo est redditu-
rus in extremo examine,his a-
lis & pennis,quantum sibimet
indiget,debet adornari, & in
superna subleuari;vt sit feruēs
in iustitia compatiens proxi-
mis propter Deum, patiens in
aduersis bono exemplo alios
edificans,circumspectus in om-
nibus,& super omnia Deo per
ora-

21-113

160

orationis studiū familiariter
adhærens : qui eum in omni-
bus protegat, dirigat, & pro-
moueat, & tandem ad cœle-
stia euolare faciat . Quod
nobis præstare dignetur
Iesus Christus .
Amen.

F I N I S.

Edela Libraria de la Barbera
o Saldaña

\$190-

